

Afgørelser – Reg. nr.:

Fredningen vedrører:

Bemærkninger:

Bemærkning om formål og bestemmelser:

I dokumentet er fredningens formål og bestemmelser fremhævet som hjælp til læseren. Fremhævningerne er vejledende. Fredningens formål og bestemmelser kan også optræde uden for de markerede områder. Et fuldstændigt billede af formål og bestemmelser forudsætter, at hele afgørelsen fra fredningsnævn og Overfredningsnævnet/klagenævn læses.

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af af fredningens formål](#)

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af bestemmelserne](#)

Domme:

Taksationskommissionen:

Naturklagenævnet:

Fredningsnævnet:

Forslag:

Dispensationer: sidst i filen med nyeste til sidst

NATURKLAGENÆVNET >

**Naturklagenævnets afgørelse
af 14. december 2010
om fredning af arealer ved Gl. Lundeborg i Svendborg Kommune
(sag nr. NKN-111-00053).**

Naturklagenævnet træffer hermed afgørelse om fredning af arealer ved Gl. Lundeborg i Svendborg Kommune. Fredningsområdets afgrænsning og fredningsbestemmelser for området fremgår nedenfor.

Sagens baggrund.

Danmarks Naturfredningsforening rejste fredningssagen den 14. juli 2006. Fredningsforslaget var begrundet i et ønske om at sikre det storslåede og karakteristiske herregårdsmiljø nord og vest for Lundeborg samt at skabe sammenhængende natur fra syd til nord med en grøn korridor, som udlægger jord til vedvarende græs. Fredningsnævnet tilsluttede sig, at det område, der var foreslået fredet, er et storslået og karakteristisk herregårdsmiljø, og at arealet rummer både landskabelige, kulturhistoriske, rekreative, biologiske og geologiske værdier. Fredningsnævnet fandt dog samlet set ikke, at behovet for restriktioner stod mål med den udgift, som fredningen ville medføre. Fredningsnævnet besluttede derfor, at fredningen ikke skulle gennemføres.

Afgørelsen blev af Danmarks Naturfredningsforening påklaget til Naturklagenævnet, som den 21. august 2008 traf afgørelse om at ophæve fredningsnævnets afgørelse og hjemvise sagen til Fredningsnævnet for Fyn til fornyet behandling og gennemførelse af en fredning med udgangspunkt i Danmarks Naturfredningsforenings fredningsforslag. Et mindretal stemte for at stadfæste fredningsnævnets afgørelse.

Fredningsnævnet for Fyn traf den 1. oktober 2009 afgørelse om fredning af arealer ved Gl. Lundeborg i Svendborg Kommune. Fredningsnævnet for Fyn traf samtidig afgørelse om erstatning i anledning af fredningen.

Da den samlede erstatning overstiger 100.000 kr., er fredningsnævnets afgørelse forelagt Naturklagenævnet til efterprøvelse i dens helhed, jf. naturbeskyttelseslovens § 42.

Afgørelsen er alene for så vidt angår erstatningsudmålingen påklaget til Naturklagenævnet af ejeren af Hesselagergård Gods.

Beskrivelse af fredningsområdet.

Det foreslåede fredningsområde er på ca. 109 ha. Størstedelen af jorden hører under godset Hesselagergård.

Fredningsområdet er i regionplanen udpeget som særligt landskabeligt/geologisk interesseområde, som omfatter områder med særlige landskabelige beskyttelsesinteresser, særlige udsigtsforhold og lokaliteter, hvor landskabsformerne afviger markant fra omgivelserne. De geologiske interesseområder omfatter områder, hvis landskabsformer og lag i jorden vidner om Danmarks dannelse i fortid og nutid. Fredningsområdet er endvidere i regionplanen udpeget som særligt biologisk interesseområde og som særligt kulturhistorisk beskyttelsesområde. En lille del af fredningsområdet er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (eng og mose). Der er ingen habitatområder i eller umiddelbart uden for fredningsområdet.

Svendborg Kommune har den 21. december 2009 vedtaget forslag til Kommuneplan for Svendborg Kommune. Forslaget har været i offentlig høring fra den 13. januar 2010 til den 9. april 2010. Forslaget indeholder ikke rammer for fredningsområdet.

Fredningsnævnets afgørelse om fredning.

Ifølge fredningens § 1 er fredningens formål, at levedemulighederne for plante- og dyreliv samt områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter bevares og forbedres, at de kulturhistoriske og geologiske kvaliteter sikres og formidles, at offentlighedens adgang sikres og forbedres, at områdets rekreative kvaliteter sikres og udvikles, samt at der skabes grundlag for naturpleje.

Tange Ådal skal henligge som vedvarende græs uden sprøjtning, kunstgødning og kalkning. Tange Å skal endvidere sikres fri dynamik ved udløbet til kysten nord for Lundeborg. Den tidligere grusgrav skal henligge som naturområde.

Der må ikke foretages terrænændringer, etableres anlæg eller opføres bebyggelse, bortset fra udvidelse af eksisterende boliger i overensstemmelse med planlovens landzonebestemmelser. Der må ikke anbringes campingvogne eller finde teltslagning sted, dog kan den primitive overnatningsplads for hestevognskørere på del af matr. nr. 6b Oure By, Oure, fortsat anvendes.

Fredningen er ikke til hinder for etablering af stier i området, vandindvinding som hidtil, opsætning af informationstavler eller for vandløbsrestaurering i Tange Å, inden der foreligger en samlet plejeplan for området.

Skovdriften skal være naturnær med plukhugst og anvendelse af hjemmehørende træarter ved foryngelse. Landbrugsdrift kan fortsætte som hidtil på arealer, som var opdyrket på fredningstidspunktet, dog skal arealer med vedvarende græs fremover henligge med vedvarende græs uden sprøjtning. Den eksisterende juletræsproduktion kan fortsætte, men i det øvrige fredningsområde er der forbud mod juletræsdyrkning.

Svendborg Kommune er plejemyndighed. Fredningen indeholder bestemmelser om udarbejdelse af plejeplan m.v. Der kan foretages arkæologiske udgravninger i området. Jagt og udsætning kan foregå som hidtil. Naturbeskyttelseslovens almindelige adgangsregler gælder, dog kan plejemyndigheden begrænse offentlighedens færdsel af hensyn til bevarelse af plante- og dyreliv.

Den samlede erstatning for fredningen udgør 731.823 kr.

Besigtigelse og offentligt møde.

Naturklagenævnet har den 20. maj 2010 besigtiget området og afholdt offentligt møde om sagen med deltagelse af sagens parter.

Naturklagenævnets afgørelse.

I sagens behandling, herunder besigtigelse og offentligt møde, har deltaget 9 af Naturklagenævnets medlemmer: Mikkel Schaldemose (formand), Ole Pilgaard Andersen, Martin Glerup, Leif Hermann, Mogens Mikkelsen, Marion Pedersen, Anders Stenild, Poul Søgaard og Jens Vibjerg.

Naturklagenævnet skal tage stilling til fredningsnævnets afgørelse om fredning og om erstatning i sin helhed, da den samlede erstatning overstiger 100.000 kr., jf. naturbeskyttelseslovens § 42.

Naturklagenævnet skal endvidere tage stilling til de specifikke klagepunkter fra ejeren af Hesselagergård Gods vedrørende erstatningsudmålingen.

Naturklagenævnet har ved anden afgørelse af d.d. truffet afgørelse om erstatning for fredningen.

Et flertal af Naturklagenævnets medlemmer tiltræder, at der gennemføres fredning af området med den afgrænsning, som er fastlagt ved fredningsnævnets afgørelse.

Mindretallet (Ole Pilgaard Andersen og Anders Stenild) stemmer imod at gennemføre fredningen.

Idet fredningsnævnets afgørelse af 1. oktober 2009 ophæves, fastsættes herefter følgende fredningsbestemmelser for det område, der er vist på vedhæftede fredningskort:

§ 1. Fredningens formål.

Fredningens formål er:

- at bevare og forbedre levedmulighederne for plante- og dyreliv,
- at bevare og forbedre områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter,
- at sikre og formidle de kulturhistoriske og geologiske interesser,
- at sikre og forbedre offentlighedens adgang,
- at sikre og udvikle områdets rekreative kvaliteter, og
- at skabe grundlag for naturpleje.

§ 2. Mål for delområder.

Tange Ådal skal henligge som vedvarende græs uden sprøjtning, kunstgødning og kalkning.

De øvrige med signatur markerede enge og marker skal henligge som vedvarende græs uden sprøjtning, jf. kortbilag 1.

Tange Å skal sikres fri dynamik ved udløbet til kysten nord for Lundeberg.

Den tidligere grusgrav skal henligge som naturområde.

§ 3. Tilstandsændringer, byggeri, tekniske anlæg, oplag m.v.

Der må ikke foretages terrænændringer, opføres bebyggelse eller etableres anlæg.

Der må ikke etableres nye boliger i området. Udvidelse af eksisterende boliger reguleres efter planlovens landzonebestemmelser, dog må der ikke ske udvidelser til et samlet bruttoetageareal over 250 m².

Deponering, jordopfyldning og lignende må ikke finde sted.

Der må ikke anbringes campingvogne og lignende. Teltslagning må ikke finde sted. Ved private beboelseshuse kan egen campingvogn parkeres.

På den del af matr.nr. 6b Oure by, Oure, med vedvarende græs, er der i sommerhalvåret etableret en primitiv overnatningsplads til brug for hestevognskørere. Denne aktivitet kan foregå som hidtil.

Fredningen er ikke til hinder for, at der kan etableres stier i området efter en nærmere planlægning.

Fredningen er ikke til hinder for, at vandindvinding kan ske som hidtil.

Fredningen er ikke til hinder for, at plejemyndigheden opsætter informationstavler m.v. til formidling af fredningen.

Fredningen er ikke til hinder for, at plejemyndigheden foretager vandløbsrestaurering i Tange Å, inden der foreligger en samlet plejeplan for området.

§ 4. Retningslinjer for skov- og landbrugsdrift.

Skovdriften skal være naturnær med plukhugst. Der skal konsekvent anvendes hjemmehørende træarter ved foryngelse.

Landbrugsdriften kan foregå som hidtil på arealer, som var opdyrket på fredningstidspunktet. Dog skal arealer med vedvarende græs fremover henligge med vedvarende græs uden sprøjtning. Engarealerne omkring Tange Å må hverken gødskes, sprøjtes eller kalkes. Afgrænsningen af arealer med vedvarende græs uden sprøjtning og arealer med vedvarende græs uden sprøjtning, gødskning og kalkning fremgår af kortbilag 1.

På arealer omkring den tidligere grusgrav er der i dag juletræsproduktion. Fredningen er ikke til hinder for, at der fortsat kan være juletræsproduktion på disse arealer.

I det øvrige fredningsområde er der forbud mod juletræsdyrkning.

§ 5. Naturpleje.

Svendborg Kommune er plejemyndighed. Plejemyndigheden udarbejder en samlet plejeplan for området.

Uanset bestemmelserne i § 3 kan plejemyndigheden i henhold til plejeplanen foretage tilstandsændringer og andre foranstaltninger, der skønnes egnet til at forbedre forholdene for hjemmehørende dyre- og plantearter eller findes hensigtsmæssige for at opretholde eller forbedre de landskabelige og kulturhistoriske værdier, herunder regulere afgræsningen ved at bestemme dyrearter/dyreracer og antallet af dyr, samt fastsætte tidspunkter for disse foranstaltninger.

Plejeplanen skal sikre, at områder med vedvarende græs samt de umatrikulerede arealer ved Tange Å's udmunding plejes, så arealerne ikke vokser til i bjørneklo, rynket rose og andre invasive arter.

Grundejere og Danmarks Naturfredningsforening skal have lejlighed til at udtale sig om forslaget til plejeplan.

Såfremt der er uenighed om indholdet af plejeplanen, forelægges den for fredningsnævnet til afgørelse, jf. den til enhver tid gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer, for tiden bekendtgørelse nr. 1604 af 20. november 2006.

§ 6. Arkæologiske undersøgelser.

Fredningen er ikke til hinder for arkæologiske udgravninger i området.

§ 7. Offentlighedens adgang.

Naturbeskyttelseslovens almindelige adgangsregler gælder i det fredede område.

Plejemyndigheden kan af hensyn til bevarelse af plante- og dyrelivet fastsætte regler om begrænsning af offentlighedens færdsel i området.

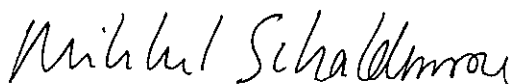
§ 8. Jagt.

Jagt og udsætning kan foregå som hidtil.

§ 9. Dispensation.

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningen, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

På Naturklagenævnets vegne

Mikkel Schaldemose

Afgørelsen er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. naturbeskyttelseslovens § 82. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. lovens § 88, stk. 1.

Fortegnelse
over matrikelnumre, der helt eller delvist er omfattet af
Naturklagenævnets afgørelse af 14. december 2010

Hesselagergård Hgd., Hesselager

Matr.nr. 1b, 1e, 1f, 1k, 1m, 1n, del af 1o, del af 1h og del af 1i.

Oure by, Oure

Matr.nr. 4a, 4b, 5b, 6b, 7b, 7g, 7e og 7l.

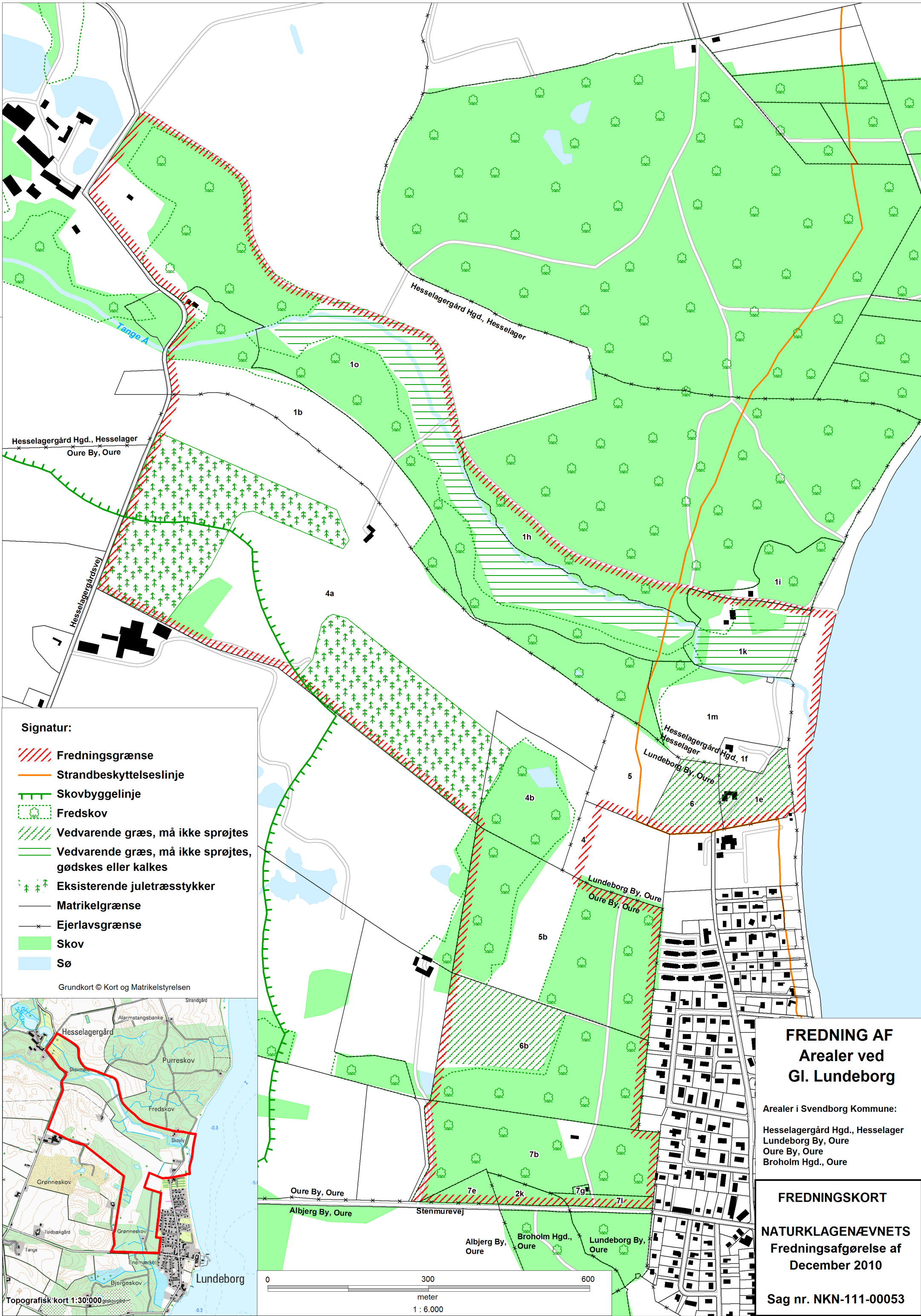
Lundeborg by, Oure

Matr.nr. 5, 6 og del af 4.

Broholm Hgd., Oure

Matr.nr. 2k.

KORT >

Signatur:

- Fredningsgrænse
- Strandbeskyttelseslinje
- Skovbyggelinje
- Fredskov
- Vedvarende græs, må ikke sprøjtes
- Vedvarende græs, må ikke sprøjtes, gødskes eller kalkes
- Eksisterende juletræsstykker
- Matrikelgrænse
- Ejerlavsgrense
- Skov
- Sø

Grundkort © Kort og Matrikelstyrelsen

FREDNING AF Arealer ved Gl. Lundeberg

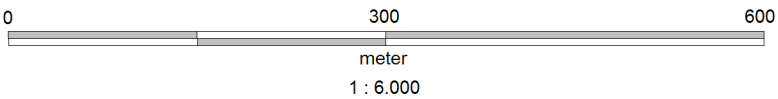
Arealer i Svendborg Kommune:

Hesselagergård Hgd., Hesselager
Lundeberg By, Oure
Oure By, Oure
Broholm Hgd., Oure

FREDNINGSKORT

NATURKLAGENÆVNETS
Fredningsafgørelse af
December 2010

Sag nr. NKN-111-00053

**Naturklagenævnets afgørelse
af 14. december 2010
om erstatning i anledning af fredning af arealer ved Gl. Lundeborg i Svendborg Kommune.
(sag nr. NKN-111-00053).**

Naturklagenævnet træffer hermed afgørelse om erstatning i anledning af fredning af arealer ved Gl. Lundeborg i Svendborg Kommune.

Fredningsnævnets erstatningsfastsættelse.

Fredningsnævnet for Fyn har den 1. oktober 2009 truffet afgørelse om erstatning i anledning af fredningen af arealer ved Gl. Lundeborg i Svendborg Kommune.

Da den samlede erstatning overstiger 100.000 kr., er fredningsnævnets afgørelse forelagt Naturklagenævnet til efterprøvelse i dens helhed, jf. naturbeskyttelseslovens § 42.

Afgørelsen er for så vidt angår erstatningsudmålingen påklaget til Naturklagenævnet af ejeren af Hesselagergård Gods.

Fredningsnævnet har fastsat en mindsteerstatning (grundtakst) til de 6 private lodsejere på 3.800 kr., dog kun halvdelen, hvis ejendommen er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (engarealer) eller § 15 (strandbeskyttelseslinjen). Fredningsnævnet finder ikke, at § 3 eller § 15-arealerne påføres yderligere begrænsninger, hvorfor der ikke udbetales erstatning for disse.

For de skovklædte arealer, hvor der fremover alene kan ske naturnær skovdrift med plukhugst, har fredningsnævnet fastsat en erstatning på 10.000 kr. pr. ha. For de arealer, der fremtidig skal henligge som vedvarende græs uden sprøjtning, fastsættes erstatningen til 30.000 kr. pr. ha. For forbuddet mod juletræsproduktion på landbrugsjord har fredningsnævnet fastsat en erstatning på 6.000 kr. pr. ha.

Ejeren af Hesselagergård er tilkendt en samlet erstatning på 624.623 kr.

Den samlede erstatning for fredningen udgør 731.823 kr.

Klagen.

Ejeren af Hesselagergård Gods har anført, at erstatningen for manglende dyrkningsmulighed for juletræer på landbrugsjord bør fastsættes til 7.500 kr. pr. ha.

På 6,5 ha eng langs Tange Å gives der ikke erstatning for manglende mulighed for at gøde og sprøjte. Klager har imidlertid i adskillige år modtaget erstatning for netop ikke at gøde og sprøjte på arealet under ordningen vedrørende tilskud til miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger. Klager finder det derfor ikke acceptabelt, at han ikke får erstatning herfor, idet han igen ville kunne gøde og sprøjte, hvis tilskudsordningen ophører.

Klageren har oplyst til Naturklagenævnet, at da engene i over 10 år har modtaget MVJ-støtte, findes der ikke længere oplysninger om behandling af engene, men klager mener, at engene blev behandlet med 1,3 l MCPA og Harmony mod skræpper samt 50-100 kg N. Derudover blev der slået hø og afgræsset.

Naturklagenævnets behandling af sagen.

Naturklagenævnet har den 20. maj 2010 foretaget besigtigelse af området og afholdt offentligt møde om sagen.

Naturklagenævnet har ved anden afgørelse af d.d. tiltrådt, at fredningen af arealer ved Gl. Lundeborg gennemføres med den afgrænsning, som fredningsnævnet har bestemt.

Naturklagenævnets erstatningsafgørelse.

I sagens behandling har deltaget 9 af Naturklagenævnets medlemmer: Mikkel Schaldemose (formand), Ole Pilgaard Andersen, Martin Glerup, Leif Hermann, Mogens Mikkelsen, Marion Pedersen, Anders Stenild, Poul Søgaard og Jens Vibjerg.

Naturklagenævnet skal tage stilling til fredningsnævnets afgørelse om fredning og om erstatning i sin helhed, da den samlede erstatning overstiger 100.000 kr., jf. naturbeskyttelseslovens § 42.

Naturklagenævnet skal endvidere tage stilling til de specifikke klagepunkter fra ejeren af Hesselagergård Gods.

Naturklagenævnet udtaler enstemmigt:

Grundtaksten fastsættes til 4.300 kr. pr. ha.

Taksten for forbud mod juletræsdyrkning fastsættes konkret til 7.500 kr. pr. ha.

For forbuddet mod gødskning, sprøjtning og kalkning på engarealerne ved Tange Å fastsættes erstatningen til 30.000 kr. pr. ha.

De øvrige erstatningstakster fastholdes som fastsat af fredningsnævnet.

Idet fredningsnævnets erstatningsafgørelse af 1. oktober 2009 ophæves, fastsættes erstatningerne efter naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, herefter således, idet de beregnede erstatninger oprundes til hele hundrede kroner:

Lb.nr. 1: Axel Henrik Blixen-Finecke.

Samlet areal: 99,73 ha.

Heraf omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og/eller § 15: 10,43 ha.

Skov (41,24 ha): 412.400 kr.

Vedvarende græsarealer (6,68 ha): 200.400 kr.

Landbrugsjord med forbud mod juletræsproduktion (30,37 ha): 227.775 kr.

I alt: 840.575 kr., oprundes til 840.600 kr.

Lb.nr. 2: Boet efter Anna Elisabeth Møller.

Samlet areal: 2,77 ha.

Heraf omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og/eller § 15: 2,77 ha.

Skov (0,92 ha): 9.200 kr.

Vedvarende græsarealer (0,95 ha): 28.500 kr.

Halv grundtakst: 2.150 kr.

I alt: 39.850 kr., oprundes til 39.900 kr.

Lb.nr. 3: Svendborg Kommune.

Samlet areal: 72 m².

Ingen erstatning tildelt.

Lb.nr. 4: Olaf Koch.

Samlet areal: 0,46 ha.

Heraf omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og/eller § 15: 0,46 ha.

Grundtakst (mindsteerstatning): 4.300 kr.

I alt: 4.300 kr.

Lb.nr. 5: Claus Lindblad Christensen og Susanne Juul Nyholm.

Samlet areal: 2,74 ha.

Heraf omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og/eller § 15: 2,74 ha.

Vedvarende græsarealer (2,51 ha): 75.300 kr.

Halv grundtakst: 2.150 kr.

I alt: 77.450 kr., oprundes til 77.500 kr.

Lb.nr. 6: Lundeberg Vandværk.

Samlet areal 0,05 ha.

Grundtakst: 4.300 kr.

I alt: 4.300 kr.

Lb.nr. 7: Mette Sehested Barry.

Samlet areal: 1,32 ha.

Skov (1,32 ha): 13.200 kr.

I alt: 13.200 kr.

Den samlede erstatning udgør i alt: 979.800 kr.

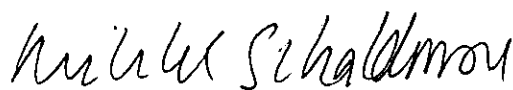
Det tilkendte erstatningsbeløb forrentes fra datoen for fredningsnævnets afgørelse (1. oktober 2009) med en årlig rente svarende til den til enhver tid gældende diskonto, jf. naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 4.

Staten ved Miljøministeriet udreder 75 % og Svendborg Kommune 25 % af erstatningen, jf. naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 3.

Naturklagenævnets afgørelse om erstatningsudmålingen kan efter naturbeskyttelseslovens § 45 påklages til Taksationskommissionen af de ejere, der har indbragt fredningsnævnets erstatningsafgørelse for Naturklagenævnet, eller for hvis vedkommende Naturklagenævnet har skærpet fredningsbestemmelserne eller nedsat erstatningen. Afgørelsen kan tillige påklages af Miljøministeriet og Svendborg Kommune. Klagefristen er 4 uger fra den dag, Naturklagenævnets afgørelse er meddelt den klageberettigede.

Klage skal indgives skriftligt til Naturklagenævnet, Rentemestervej 8, 2400 København NV, der videresender klagen til Taksationskommissionen.

På Naturklagenævnets vegne

Mikkel Schaldemose
viceformand

FREDNINGSNÆVNET >

Fredningsnævnet for Fyn

Albanigade 28, 5000 Odense C
Tlf. 66 11 47 12 - Telefax 66 12 97 12
E-mail: fyn@fredningsnaevn.dk

Odense, den 1. oktober 2009
Journal nr.: Frs. 60/2006

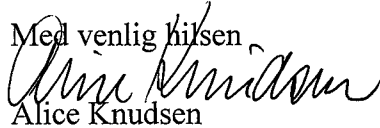
By- og Landskabsstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

Modtaget i
By- og Landskabsstyrelsen

- 2 OKT. 2009

Hermed sendes fredningsnævnets afgørelse af 1. oktober 2009 om fredning af arealer ved
Gl. Lundeberg i Svendborg kommune.

Med venlig hilsen

Alice Knudsen
kontorfuldmægtig

Ved brev af 14. juli 2006 har Danmarks Naturfredningsforening under henvisning til naturbeskyttelseslovens § 1, stk. 3, anmodet Fredningsnævnet for Fyns Amt om at rejse en fredningssag for arealer ved Gl. Lundeborg. Fredningsforslaget, der var vedlagt, var ledsaget af et budgetoverslag.

Danmarks Naturfredningsforening havde forinden fremsendt dette budgetoverslag til høring hos Skov- og Naturstyrelsen, Fyns Amt og Gudme kommune.

Fredningsforslaget omfatter følgende ejendomme:

1-b Hesselager Hgd., Hesselager

del af 1-o

del af 1-h

del af 1-i

1-m smst.

4-a Oure by, Oure

4-b

5-b

6-b

7-b smst.

4 Lundeborg by, Oure

5 smst.

1-k Hesselager Hgd., Hesselager

1-n smst.

1-f smst.

1-e smst.

6 Lundeborg by, Lundeborg

7-g Oure by, Oure

7-e

7-l smst.

2-k Broholm Hgd., Oure

umatrikuleret areal

Sagens rejsning er offentliggjort ved indrykning af annoncer i Fyens Stiftstidende, Fyns Amts Avis og Statstidende.

I fredningsforslaget er det anført:

"

1. Baggrunden for forslaget og beskrivelse af fredningsområdet

Lundeborg ligger ved den Fynske østkyst ud til Storebælt. Byen er omkranset af skov og vand, hvoraf størstedelen af jorden hører under godset Hesselagergård. Det område foreningen foreslår fredet er på ca. 109 ha.

Baggrunden for fredningsforslaget er, at Danmarks Naturfredningsforening ønsker at sikre det storslåede og karakteristiske herregårdsmiljø nord og vest for Lundeborg. Med fredningsforslaget skabes der desuden sammenhængende natur fra syd til nord med en grøn korridor, som udlægger jord til vedvarende græs.

I forbindelse med revision af henholdsvis regionplan og kommuneplan er Lundeborg blevet udpeget til bymønsterby i Regionplan 2005 for Fyns Amt. Det har den konsekvens, at byen skal sikres udviklingsmuligheder. Det kan imidlertid ikke tilgodeses uden inddragelse af den værdifulde og varierede natur, der i dag udgør en harmonisk arrondering af byen. En del af det område, som her foreslås fredet, er således udlagt til campingplads i regionplanen. Foreningen og mange beboere, herunder ejerne af langt størstedelen af den jord, der foreslås fredet, har i forbindelse med den offentlige debat forud for vedtagelsen af regionplanen forsøgt at begrænse disse udbygningsplaner. Det er imidlertid ikke lykkedes.

Foreningen anser på den baggrund en fredning for at være den eneste tilbageværende mulighed for at begrænse udbygningsplaner for Lundeborg, der inddrager det grønne bælte af skovområder og lysåbne engarealer, der i dag omgiver byen. Samtidig vil en fredning også på sigt sikre de landskabelige værdier omkring Lundeborg.

I forbindelse med sagens forberedelse har foreningen været i jævnlig kontakt med et par af lodsejerne, der tilsammen ejer langt størstedelen af det område, der foreslås fredet (ca. 103 ha). De bakker fuldt ud op om fredningen.

Med fredningen vil foreningen således sikre, at de landskabelige, de kulturhistoriske, de rekreative, de biologiske og de geologiske værdier bevares, udvikles og formidles, og at landskabet friholdes for yderligere bebyggelse og anlæg.

Landskabsformer og geologi

Fredningsområdet er i regionplanen udpeget som særligt landskabeligt/geologisk interesseområde. De særlige landskabelige/geologiske beskyttelsesområder er de områder, som efter Fyns Amts vurdering rummer de største landskabelige beskyttelsesinteresser, og de omfatter områder med særlige udsigtsforhold og /eller lokaliteter, hvor landskabsformerne afviger markant fra omgivelserne. De geologiske interesseområder omfatter områder, hvis landskabsformer og lag i jorden vidner om Danmarks dannelse i fortid og nutid.

Landskabet ved Lundeborg er i dag en moræneflade, der har et fald ud mod havet. Mod nord har Tange Å eroderet en v-formet dal ned i fladen. Mod vest har der indtil 2006 været grusgrave med grænse op til området, og der har været en enkelt grusgrav på selve området. Tidligere kunne man i gravene se de jordlag, der vidnede om områdets dannelseshistorie.

En af de interessante lag i området er noget hvidt, finkornet sand. Det blev sandsynligvis aflejret på en arktisk tundrasteppe for ca. 45.000 år siden under den sidste istid, Weichsel Istiden. Sandet er således fra Mammutsteppens sene tid. Spor af iskiler i sandet viser, at der var permafrost i området. Sandet er aflejret af østlige vinde, der konstant blæste bort fra en gletsjer, der lå øst for området. Den hvide farve skyldes, at sandet næsten udelukkende består af mineralet kvarts, da alle andre mineraler er blevet slidt bort i den fygende vind. Sandet findes i Danmark kun enkelte steder i et bælte fra Als over Ærø, Langeland og til Lundeborg. Det kaldes populært for Det Hvide Sand, og i fagsprog for Grønneskov Formationen efter området der ønskes fredet.

De nyeste dateringer af sandet viser en alder på 250.000 år. Hvis det kan bekræftes, er sandet i stedet fra den næstældste istid i Danmark, Elster Istid.

Over og under Det hvide Sand er der grus, som er aflejret i en smeltevandsflod foran en gletsjer. Området er senere blevet dækket af mindst 3 gletsjere, der har aflejret moræneler og høvlet landskabet til den nuværende flade.

Grønneskov Formationen har stor forsknings- og undervisningsmæssig værdi som dokumentation for naturens og klimaets udvikling på Mammutsteppen under istiderne. Dermed er det også en brik til forståelsen af fremtidens klima. Endelig er det sandsynligt, at der i området kan findes lag fra ældre mellemistider, det vil sige varmetider som ligner nutiden, da disse lag findes i Lundeborgområdet.

Naturtyper

Fredningsområdet er i regionplanen udpeget som særligt biologisk interesseområde, mens ådalen i den nordlige del af fredningsområdet er af regional betydning. De særlige biologiske interesseområder er dels områder af international betydning (ikke aktuelt her), dels regionens vigtigste naturområder i øvrigt, dels områder med store potentielle muligheder for gennem aktiv indsats at udvikle sig til betydende og/eller sammenhængende naturområder og dels økologiske forbindelser i landskabet, d.v.s. områder der kan tjene som gode spredningsveje mellem de vigtigste naturområder for det vilde dyre- og planteliv i et ellers intensivt udnyttet landskab.

Fredningsområdet indeholder varieret natur, herunder å, ådal med eng og gamle fritstående ege, kystnære skove med mange bestande af orkideer, lille skovparcel med tidligere stævningssdrift, synlige skovbryn, strandoverdrev med å-udløb samt eng med svagt strandengspræg.

I fredningsområdets nordlige del løber Tange Å, som over lange strækninger fremtræder som et naturligt vandløb med stort fald, et smukt slynget forløb og varierede fysiske forhold. Vandløbet har dog ikke undgået forskellige indgreb i tidens løb, herunder flere opstemninger til vandmølle-drift. Eksempelvis er der en opstemning ved Hesselagergård, som betyder en effektiv spærring for hav-ørreder på gydevandring.

På strækningen fra Hesselagergård og nedstrøms for opstemningen er faldet meget stort, og der findes store stenblokke i vandløbet. Her forløber vandløbet gennem en lille skov, modtager tilløb fra nogle mindre kilder og er en vigtig gyde- og opvækstplads for ørreder. Længere nedstrøms løber vandløbet med mindre fald gennem afgræssede enge. Derudover er Tange Å levested for en række smådyr, som er karakterdyr for uforurenede vandløb med høj fysisk kvalitet. Nogle af disse arter er endvidere meget sjældne på Fyn eller i Danmark som helhed. Miljøkvaliteten bedømt ved brug af Danske Vandløbs Fauna Indeks (skala 1-7) varierer således mellem 6 og 7 (svarende til høj miljøkvalitet).

Strækningen skal også ses i sammenhæng med tilløbet Gammeldamløbet, som udmunder ved Hesselagergård. Dette vandløb og flere af en række ganske små kildebække, som føder det, er ligeledes af høj fysisk kvalitet med forekomst af flere sjældne smådyr.

På grundlag af sine fysiske kvaliteter og naturindhold er en delstrækning nedstrøms for Hesselagergård fra og med 2004 udpeget som "reference"-lokalitet i forbindelse med NOVA-NA (det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur).

Dyre- og planteliv

Dansk Botanisk Forening har udarbejdet en planteliste fra området mellem Stenmurevej i syd og Gl. Lundeborgvej (gennem Hesselager Fredskov) i nord, jf. bilag 3.

Botanisk Forening udtaler endvidere, at en del sjældne planter findes i skovene umiddelbart nord og syd for fredningsområdet: Skov-gøgeurt, tyndakset star, vår-star, elfenbens-padderok, bjerg-perikon, slangetunge m.m. Det er derfor yderst vigtigt at bevare og udbygge det

særlige biologiske interesseområde, som så kan fungere som spredningskorridor for de vilde planter.

Kulturhistorie

Fredningsområdet er i regionplanen udpeget som særligt kulturhistorisk beskyttelsesområde. Disse områder omfatter bl.a. vigtige kendte offermoser, bopladser, gravpladser, agersystemer og landsbytomter fra landsbyer, som senere er nedlagt igen, inddæmninger m.v., og i alle tilfælde områder som rummer en stor koncentration af betydningsfulde kulturspor fra såvel forhistorisk som historisk tid.

Områderne vest og nord for Lundeborg rummer et stort arkæologisk potentiale fra stenalderen og frem gennem oldtiden. Vest for byen ligger flere stenalderbopladser, bl.a. en boplads fra yngre stenalder med et betydeligt kulturhistorisk potentiale. Det er dog især arealet nord og nordvest for Lundeborg, som påkalder sig interesse. Arealerne her gemmer fortidsminder af national og international betydning. Området rummer Danmarks ældste handelsplads, som dateres til perioden fra 150 e.Kr. og til ca. 800 e.Kr. (romersk- og germansk jernalder, tidlig vikingetid). Pladsen blev partielt undersøgt i årene 1987 til 1992. Man ved derfor, at pladsen karakteriseres af omfattende og tykke kulturlag med tusindvis af oldsager. Kulturlaget ligger endnu velbevaret i det område, som er udlagt som Kulturarvsareal. Ydermere ved man, at der under handelspladsens kulturlag og på begge sider af ådalen ligger flere velbevarede bopladser fra stenalderen, hvis fulde potentiale man dog ikke kender. Kulturarvsstyrelsen, som ikke selv er fredningsberettiget, har støttet denne fredningssag, jf. bilag 4.

Byen Lundeborgs nyere historie er knap så farverig. Byen var oprindelig ladeplads for hovedgården Broholm anlagt i 1860'erne med stort pakhus. Først senere var der fiskeri og fritidssejlsads knyttet til byen.

Siden slutningen af 1800-tallet har Det Hvide Sand (nævnt ovenfor) været brugt som ballastsand i sejlskibe. Efter 2. Verdenskrig har det på grund af dets fine korn været brugt til støbesand for jernovne, og i 1990'erne til tilslag ved teglbrænding og porøs beton.

Stiforbindelse

Et stiforløb gennem skoven i den sydlige del af fredningsområdet munder ud i det område, som er udlagt til boligbebyggelse i kommuneplanen. I det nordøstlige hjørne af fredningsområdet løber Gl. Lundeborgvej og fortsætter i den nordlige grænse af fredningsområdet i et skarpt sving vestpå gennem skoven mod Hesselager.

Naturgenopretning

Tange Å har i dag sit udløb en del nordligere, end det naturligt ville placere sig uden regulering. Med fredningens gennemførelse bør Tange Å sikres fri dynamik ved udløbet i Storebælt som vist på fredningskortet.

Fredningsforslaget lægger op til, at nogle vedvarende græsarealer fremover fortsat henligger med græs uden sprøjtning. En efterfølgende plejeplan bør sikre, at det vedvarende græsareal plejes, så det holdes åbent fremover.

Fredningen lægger desuden op til, at fredskovarealet fremover drives naturnært med pluk-hugst. Det vil bl.a. være med til at forbedre den rekreative værdi af Tange Ådal, som den opleves fra stien i den nordlige fredningsgrænse.

Turisme og rekreation

Lundeberg har 2 campingpladser og en lystbådehavn. I kraft af det er der i sommerhalvåret en del besøgende, som går ture i området.

Indenfor fredningsområdet, på den del af matr. Nr. 6-b med vedvarende græs, er der i sommerhalvåret etableret en primitiv overnatningsplads for hestevognskørere. Fredningsforslaget lægger op til, at dette kan foregå som hidtil.

Råstofindvinding

Der er en tidligere grusgrav på en del af matr. Nr. 4-a. Den er ikke længere aktiv, men ligger hen som et naturområde.

..... "

Danmarks Naturfredningsforening foreslog følgende bestemmelser:

§ 1 Fredningens formål

- At området ikke gøres til genstand for fremtidig byudvikling
- At bevare og forbedre levedygtigheden for plante- og dyreliv
- At områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter bevares og forbedres
- At de kulturhistoriske og geologiske kvaliteter sikres og formidles
- At sikre og forbedre offentlighedens adgang
- At sikre og udvikle områdets rekreative kvaliteter
- At skabe grundlag for naturpleje og naturgenopretning

§ 2 Mål for delområder

Tange Ådal skal henligge som vedvarende græs uden sprøjtning, kunstgødning og kalkning.

De øvrige med signatur markerede enge og marker skal henligge som vedvarende græs uden sprøjtning, jf. kortbilag 1.

Tange Å skal sikres fri dynamik ved udløbet til kysten nord for Lundeberg.

Den tidligere grusgrav skal henligge som naturområde.

De øvrige områder kan dyrkes som hidtil, dog jf. § 4.

§ 3 Tilstandsændringer, byggeri, tekniske anlæg, oplag m.v.

Der må ikke foretages terrænændringer, og der må ikke opføres bebyggelse eller etableres anlæg, medmindre sådanne tilstandsændringer umiddelbart er tilladt i de efterfølgende bestemmelser.

Der må ikke etableres nye boliger i området, og deponering må ikke finde sted. Udvidelse af eksisterende boliger reguleres efter planlovens landzonebestemmelser. Dog må der ikke ske udvidelser ud over 250 m².

Der må ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted. Ved private beboelseshuse kan egen campingvogn parkeres som hidtil.

På den del af matr. nr. 6-b med vedvarende græs, er der i sommerhalvåret etableret en pri-

mitiv overnatningsplads til brug for hestevognskørere. Denne aktivitet kan foregå som hidtil.

Fredningen er ikke til hinder for, at der kan etableres stier i området efter en nærmere planlægning.

Fredningen er ikke til hinder for, at vandindvinding kan ske som hidtil.

Fredningen er ikke til hinder for, at der på et nærmere angivet areal kan opsættes informationstavler m.v. til formidling af fredningen.

§ 4 Retningslinier for skov- og landbrugsdrift

Skovdriften skal være naturnær med plukhugst. Der skal konsekvent anvendes hjemmehørende træarter ved foryngelser.

Landbrugsdriften kan foregå som hidtil på arealer, som var opdyrkede på fredningstidspunktet. Dog skal arealer med vedvarende græs fremover henligge med vedvarende græs uden sprøjtning. Engarealerne omkring Tange Å må hverken gødskes, sprøjtes eller kalkes. Afgrænsningen af arealer med vedvarende græs uden sprøjtning, og arealer med vedvarende græs uden sprøjtning, gødskning og kalkning fremgår af kortbilag 1.

På arealer omkring den tidligere grusgrav er der i dag juletræsproduktion. Fredningen er ikke til hinder for, at der fortsat kan være juletræsproduktion på disse arealer.

I det øvrige fredningsområde er der forbud imod juletræsdyrkning.

§ 5 Naturpleje

Uanset § 3 kan plejemyndigheden i henhold til en plejeplan foretage tilstandsændringer og andre foranstaltninger, der skønnes egnet til at forbedre forholdene for hjemmehørende dyre- og plantearter eller findes hensigtsmæssige for at opretholde eller forbedre de landskabelige og kulturhistoriske værdier, herunder regulere afgræsningen ved at bestemme dyrearter/dyreracer og antallet af dyr, samt fastsætte tidspunkter for disse foranstaltninger.

Det er en forudsætning for udførelse af foranstaltningerne, at de foretages på baggrund af en samlet plejeplan for hele området, udarbejdet af plejemyndigheden.

Plejeplanen skal sikre, at områder med vedvarende græs skal plejes, så de ikke vokser til i bjørneklo, rosa rugosa m.v.

Planen skal redegøre for de plejeforanstaltninger og anlægsarbejder, som påtænkes udført i de følgende højst 5 år, og for eventuelle begrænsninger i almenhedens adgangsret.

Der skal være givet grundejerne og Danmarks Naturfredningsforening lejlighed til at udtalte sig om plejeplanen. Uenighed om planens indhold forelægges fredningsnævnet til afgørelse.

Gudme kommune er plejemyndighed indtil 31. december 2006. Derefter overtager Svendborg kommune plejeforpligtelsen.

§ 6 Arkæologiske undersøgelser

Fredningen er ikke til hinder for arkæologiske udgravninger i området, såfremt der er et kulturhistorisk formål med fredningen.

§ 7 Offentlighedens adgang

Naturbeskyttelseslovens almindelige adgangsregler gælder i det fredede område.

Plejemyndigheden kan af hensyn til bevarelsen af plante- og dyrelivet fastsætte regler for begrænsning af offentlighedens færdsel i området.

§ 8 Jagt

Jagt og udsætning kan foregå som hidtil.

§ 9 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Skov- og Naturstyrelsen har ved skrivelse af 8. september 2006, *Gudme kommune* ved skrivelse af 21. november 2006 og *Fyns Amt* ved skrivelse af 22. november 2006 udtalt sig imod fredning hovedsagelig under henvisning til, at området i stor udstrækning allerede var pålagt en række begrænsninger, dels fordi der ikke vurderedes at være en aktuel trussel mod området.

Dansk Ornitologisk Forening havde ved skrivelse af 20. august 2006 støttet fredningsforslaget.

Under et offentligt møde den 29. august 2007 var der blandt lodsejere og øvrige fremmødte stor tilslutning til fredningsforslaget. *Svendborg kommune* udtalte sig under mødet imod fredning af de tidligere nævnte grunde.

Fredningsnævnet traf den 21. november 2007 afgørelse om, at fredningen ikke skulle gennemføres. Fredningsnævnet tilsluttede sig, at det område, der foreslås fredet, er et storslået og karakteristisk herregårdsmiljø, og at arealet rummer både landskabelige, kulturhistoriske, rekreative, biologiske og geologiske værdier. Fredningsnævnet fandt dog i overensstemmelse med Danmarks Naturfredningsforening, Skov- og Naturstyrelsen, Fyns Amt og Gudme kommune, at området i vid udstrækning er reguleret af andre bestemmelser, herunder strandbeskyttelseslinien, skovbyggelinien og naturbeskyttelseslovens § 3. Fredningsnævnet fandt endvidere ikke, at der var en aktuel trussel mod området.

Fredningsnævnets afgørelse blev indbragt for Naturklagenævnet, der ved afgørelse af 21. august 2008 traf følgende afgørelse:

"

I sagens behandling har deltaget 9 af Naturklagenævnets medlemmer: Mikkel Schallemose (formand), Ole Pilgaard Andersen, Martin Glerup, Leif Hermann, Mogens Mikkelsen, Inger Støjberg, Anders Stenild, Poul Søgaard og Jens Vibjerg.

Et flertal på 6 af Naturklagenævnets medlemmer skal udtale:

Det foreslåede fredningsområde rummer både landskabelige, kulturhistoriske, rekreative, biologiske og geologiske værdier, som bør sikres varigt ved en fredning efter naturbeskyttelsesloven.

Det bemærkes, at området nok i vidt omfang er beskyttet mod byggeri med naturbeskyttelseslovens almindelige bestemmelser. Fredningen indeholder imidlertid begrænsninger i anvendelsen, som alene kan ske ved fredning eller frivillige aftaler.

Flertallet finder ikke, at den forventede fredningserstatning, der navnlig vedrører erstatning til naturnær skovdrift, vedvarende græsarealer uden sprøjtning og forbud mod juletræsbeplantning, er af en størrelse, der i sig selv ville gøre det betænkeligt at gennemføre en fredning.

Flertallet stemmer derfor for at ophæve fredningsnævnets afgørelse om at afvise fredningsforslaget og at hjemvise sagen til fornyet behandling og gennemførelse af en fredning med udgangspunkt i fredningsforslaget fra Danmarks Naturfredningsforening.

Mindretallet (Ole Pilgaard Andersen, Anders Stenild og Inger Støjberg) finder, at den generelle beskyttelse af området er tilstrækkelig, og at der i øvrigt ikke er aktuelle trusler, der nødvendiggør fredning. Disse medlemmer stemmer derfor for at stadfæste fredningsnævnets afgørelse.

I overensstemmelse med flertallets beslutning går Naturklagenævnets afgørelse herefter ud på at ophæve fredningsnævnets afgørelse om at afvise fredningsforslaget og hjemvise sagen til Fredningsnævnet for Fyn til fornyet behandling og gennemførelse af en fredning med udgangspunkt i Danmarks Naturfredningsforenings fredningsforslag.

Fredningsforslagets retsvirkninger efter naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 2, opretholdes.

..... "

Som følge af hjemvisningen anmodede Fredningsnævnet for Fyn ved skrivelse af 7. oktober 2008 til samtlige lodsejere, høringsmyndigheder og øvrige interessenter om endelige bemærkninger til de af Danmarks Naturfredningsforening foreslåede bestemmelser.

DOF-FYN anførte ved skrivelse af 29. oktober 2008 følgende:

"

DOF-FYN kan helhjertet støtte samtlige punkter i fredningens formål (§ 1).

Det samme gælder de øvrige §§ i fredningsforslaget.

Af betydning for fuglelivet, som især ligger DOF på sinde, er § 4. AF hensyn til hvepsevågens og musvågens muligheder for at bygge reder er det vigtigt, at skovdriften sker i form af plukhugst. Ligeledes er det af betydning for fuglelivet, at der er arealer med vedvarende græs og enge, som ikke gødskes og sprøjtes.

Vi er lidt kede af, at DN frafaldt forslag om naturgenopretning, da en sådan ville kunne gavne fuglelivet væsentligt.

..... "

Svendborg kommune udtalte ved skrivelse af 6. november 2008:

"

Vandløbsrestaurering

Svendborg Kommune har aktuelle planer om at gennemføre et vandløbsrestaureringsprojekt i Tange Å ved Hesselagergårdsvej. Projektet ønskes primært gennemført for at forbedre fiskenes pagemuligheder og gydeforhold. Det samlede vandspejlsfald på ca. 4 m skal udlignes primært i det nuværende trace opstrøms og delvist nedstrøms for Hesselagergårdsvej. Udligningen foretages over et ca. 200-250 m langt stensikret stryg. Muligheden for at foretage vandløbsrestaurering er beskrevet i fredningsbestem-

melsernes § 5, men forudsætter, at det sker på basis af en samlet plejeplan for området. Vi har planlagt at starte projektet i begyndelsen af 2009, og det er ikke realistisk, at der foreligger en samlet plejeplan for området på det tidspunkt.

Vi ønsker derfor følgende tilføjelse til fredningsbestemmelsernes § 3: *Fredningen er ikke til hinder for, at plejemyndigheden foretager vandløbsrestaurering i Tange Å, inden der foreligger en samlet plejeplan for området.*

§ 2 Mål for delområder

For at imødegå en situation, hvor udløbet af Tange Å bevæger sig for langt mod syd og derved får eventuelle negative konsekvenser for området i det nordlige Lundeborg, bør bestemmelsen om at Tange Å skal sikres fri dynamik ved udløbet af kysten ændres til: *Tange Å skal sikres fri dynamik ved udløbet til kysten indenfor fredningsområdet.*

§ 5 Naturpleje

Vi foreslår følgende tilføjelse, da det ikke er arealer med vedvarende græs, der er problematiske mht. invasive arter: *Plejeplanen skal sikre, at området ved Tange Å's udløb plejes, så arealerne ikke vokser til i bjørneklo, rynket rose og andre invasive arter.*

..... "

By- og Landskabsstyrelsen udtalte ved skrivelse af 6. november 2008:

"

Fredningens omfang

By- og Landskabsstyrelsen har taget Naturklagenævnets afgørelse til efterretning - at fredning af arealer ved Gl. Lundeborg skal finde sted med udgangspunkt i forslag udarbejdet af Danmarks Naturfredningsforening. By- og Landskabsstyrelsen anerkender, at området umiddelbart omkring Tange Ådal rummer store landskabelige kvaliteter, og at der kan være behov for at understøtte naturbeskyttelsen samt særligt naturplejen i dette område.

Det er dog fortsat By- og Landskabsstyrelsens opfattelse, at den sydlige del af det foreslåede fredningsområde (inklusive og syd for matrikel 5-b Oure by, Oure) er tilstrækkeligt beskyttet af gældende lovgivning, at området ikke rummer væsentlige naturmæssige og landskabelige værdier, samt at området ikke er umiddelbart truet. Styrelsen skal derfor opfordre fredningsnævnet til at overveje at udtage dette område af den endelige fredning.

Ad § 1 - fredningens formål

Formålsbestemmelserne er ganske brede, og det foreslås, at disse indsnævres til alene at dække de formål, der konkret fremmes af fredningen. Det er efter By- og Landskabsstyrelsens mening væsentligt, også for en fremtidig vurdering af såvel plejeplaner som dispensationer, at fredningens formål fremstår fokuseret.

- Formål om byudvikling bør udgå, da dette formål ikke eksplicit er omfattet af Naturbeskyttelseslovens formålsbestemmelser.
- Delformål om at skabe grundlag for naturgenopretning bør udgå, da dette formål under sagens behandling er trukket tilbage af sagsrejser.

Ad § 5 - Naturpleje

Det kan overvejes, om ikke bestemmelsen om plejeplanens relation til invasive arter på vedvarende græsarealer (§ 5, 3. afsnit) bør omformuleres. Ved besigtigelsen i forbindelse med Naturklagenævnets behandling af sagen blev klart, at de invasive arter

også, og nok i særlig grad, forekommer på de umatrikulerede arealer langs stranden. Invasive arter vil som oftest være et problem, hvor der ikke forekommer vedvarende græs (med afgræsning) eller anden pleje af arealerne.
"

Fredningsnævnets afgørelse

Som følge af afgørelsen fra Naturklagenævnet bestemmer Fredningsnævnet for Fyn, at det af Danmarks Naturfredningsforening foreslåede område fredes. Fredningsbestemmelserne fastsættes til:

§ 1 Fredningens formål

- At bevare og forbedre levedygtigheden for plante- og dyreliv
- At områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter bevares og forbedres
- At de kulturhistoriske og geologiske kvaliteter sikres og formidles
- At sikre og forbedre offentlighedens adgang
- At sikre og udvikle områdets rekreative kvaliteter
- At skabe grundlag for naturpleje

§ 2 Mål for delområder

Tange Ådal skal henligge som vedvarende græs uden sprøjtning, kunstgødning og kalkning.

De øvrige med signatur markerede enge og marker skal henligge som vedvarende græs uden sprøjtning, jf. kortbilag 1.

Tange Å skal sikres fri dynamik ved udløbet til kysten nord for Lundeborg.

Den tidligere grusgrav skal henligge som naturområde.

De øvrige områder kan dyrkes som hidtil, dog jf. § 4.

§ 3 Tilstandsændringer, byggeri, tekniske anlæg, oplag m.v.

Der må ikke foretages terrænændringer, og der må ikke opføres bebyggelse eller etableres anlæg, medmindre sådanne tilstandsændringer umiddelbart er tilladt i de efterfølgende bestemmelser.

Der må ikke etableres nye boliger i området, og deponering må ikke finde sted. Udvidelse af eksisterende boliger reguleres efter planlovens landzonebestemmelser. Dog må der ikke ske udvidelser ud over 250 m².

Der må ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted. Ved private beboelseshuse kan egen campingvogn parkeres som hidtil.

På den del af matr. nr. 6-b med vedvarende græs, er der i sommerhalvåret etableret en pri-

mitiv overnatningsplads til brug for hestevognskørere. Denne aktivitet kan foregå som hidtil.

Fredningen er ikke til hinder for, at der kan etableres stier i området efter en nærmere planlægning.

Fredningen er ikke til hinder for, at vandindvinding kan ske som hidtil.

Fredningen er ikke til hinder for, at der på et nærmere angivet areal kan opsættes informationstavler m.v. til formidling af fredningen.

Fredningen er ikke til hinder for, at plejemyndigheden foretager vandløbsrestaurering i Tange Å, inden der foreligger en samlet plejeplan for området.

§ 4 Retningslinier for skov- og landbrugsdrift

Skovdriften skal være naturnær med plukhugst. Der skal konsekvent anvendes hjemmehørende træarter ved foryngelser.

Landbrugsdriften kan foregå som hidtil på arealer, som var opdyrkede på fredningstidspunktet. Dog skal arealer med vedvarende græs fremover henligge med vedvarende græs uden sprøjtning. Engarealerne omkring Tange Å må hverken gødskes, sprøjtes eller kalkes. Afgrænsningen af arealer med vedvarende græs uden sprøjtning, og arealer med vedvarende græs uden sprøjtning, gødskning og kalkning fremgår af kortbilag 1.

På arealer omkring den tidligere grusgrav er der i dag juletræsproduktion. Fredningen er ikke til hinder for, at der fortsat kan være juletræsproduktion på disse arealer.

I det øvrige fredningsområde er der forbud imod juletræsdyrkning.

§ 5 Naturpleje

Svendborg kommune er plejemyndighed.

Uanset § 3 kan plejemyndigheden i henhold til en plejeplan foretage tilstandsændringer og andre foranstaltninger, der skønnes egnet til at forbedre forholdene for hjemmehørende dyre- og plantearter eller findes hensigtsmæssige for at opretholde eller forbedre de landskabelige og kulturhistoriske værdier, herunder regulere afgræsningen ved at bestemme dyrearter/dyreracer og antallet af dyr, samt fastsætte tidspunkter for disse foranstaltninger.

Det er en forudsætning for udførelse af foranstaltningerne, at de foretages på baggrund af en samlet plejeplan for hele området, udarbejdet af plejemyndigheden.

Plejeplanen skal sikre, at områder med vedvarende græs samt de umatrikulerede arealer ved Tange Å's udmunding plejes, så arealerne ikke vokser til i bjørneklo og rynket rose og andre invasive arter.

Der skal være givet grundejerne og Danmarks Naturfredningsforening lejlighed til at udtalte sig om plejeplanen. Uenighed om planens indhold forelægges fredningsnævnet til afgørelse.

§ 6 Arkæologiske undersøgelser

Fredningen er ikke til hinder for arkæologiske udgravninger i området, såfremt der er et kulturhistorisk formål med fredningen.

§ 7 Offentlighedens adgang

Naturbeskyttelseslovens almindelige adgangsregler gælder i det fredede område.

Plejemyndigheden kan af hensyn til bevarelsen af plante- og dyrelivet fastsætte regler for begrænsning af offentlighedens færdsel i området.

§ 8 Jagt

Jagt og udsætning kan foregå som hidtil.

§ 9 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Fredningsområdet omfatter følgende ejendomme:

1-b Hesselager Hgd., Hesselager
del af 1-o
del af 1-h
del af 1-i
1-m smst.
4-a Oure by, Oure
4-b
5-b
6-b
7-b smst.
4 Lundeby borg by, Oure
5 smst.
1-k Hesselager Hgd., Hesselager
1-n smst.
1-f smst.
1-e smst.
6 Lundeby borg by, Lundeby borg
7-g Oure by, Oure
7-e
7-l smst.
2-k Broholm Hgd., Oure
umatrikuleret areal

Vedrørende erstatning til lodsejerne henvises til vedlagte særskilte erstatningsafgørelse.

Afgørelsen om fredning tinglyses ved fredningsnævnets foranstaltning, jf. naturbeskyttelseslovens § 40, stk. 3. Tinglysningsgebyret udredes som fredningsudgift.

Nærværende afgørelse bekendtgøres i Statstidende og lokale aviser, jf. naturbeskyttelseslovens § 40, stk. 2.

Fredningssagen er indbragt af fredningsnævnet for Naturklagenævnet, idet den samlede erstatning udgør mere end 100.000 kr., jf. naturbeskyttelseslovens § 42.

Fredningsnævnets afgørelse af både fredningens indhold og erstatningen kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 43, stk. 1, indbringes for Naturklagenævnet af lodsejerne og af de i naturbeskyttelseslovens § 43, stk. 2, nævnte klageberettigede. Klagen skal i medfør af naturbeskyttelseslovens § 43, stk. 4, indgives skriftligt til Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den klageberettigede.

Søgsmål til prøvelse af afgørelse efter naturbeskyttelsesloven skal i medfør af naturbeskyttelseslovens § 88 være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Fredningsnævnet for Fyn

Jørgen Petersen

Torben Jørgensen

Christian Ulrich

Erstatningsafgørelse

til afgørelsen af 1. oktober 2009 om fredning af

**Gl. Lundeborg
Svendborg kommune**

Fredningsnævnet for Fyn har dags dato ved særskilt afgørelse besluttet at frede området omkring Gl. Lundeborg. I fredningsforslagets budgetoverslag hedder det:

"Budgetoverslag 12. juni 2006::

Areal	Regulering	Erstatning pr. ha	Bemærkninger	I alt, kr.
6 private lodsejere	-	2.000	Grunderstatning	12.000
8,5 ha § 3 beskyttet eng	Vedvarende græs uden sprøjtning og gødsning	30.000		0
6,4 ha landbrugsjord ligger med vedvarende græs, men kan i dag tages ind i omdriften	Vedvarende græs uden sprøjtning	30.000		192.000
40,8 ha fredskov	Naturnær drift med plukhugst	10.000	Beløbet er sat ud fra en vurdering af, hvad der evt. kan opnås efter andre ordninger, jf. Vejledning nr. 3, Bæredygtig skovdrifttilskud til særlig drift	408.000
38,1 ha landbrugsjord	Forbud mod juletræsbeplantning	4.000	Forbudet gælder ikke på de arealer, hvor der i dag er juletræsproduktion	152.400
I alt				764.400

I et revideret budgetforslag af 21. august 2007 hedder det:

Areal	Regulering	Erstatning kr. pr. ha.	Bemærkninger	I alt kr.
6 private lodsejere med tilsammen 107 ha: 342.000. Herfra trækkes 93,8 ha som enten ikke giver erstatning eller er omfattet af anden højere erstatning: I alt 300.160	-	3.200	Grundtakst. Tilkendes pr. ha og som minimumserstatning såfremt en lodsejer er berørt af forslaget, undtagen for arealer som ligger indenfor strandbeskyttelseslinien, er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 eller er omfattet af anden højere erstatning	342.400 - 300.160
8,5 ha er § 3 beskyttet eng	Vedvarende græs uden sprøjtning, gødsning og kalkning	0	8,5 ha fratrukket grunderstatningen:	- 27.200
6,4 ha landbrugsjord ligger med vedvarende græs, men kan i dag tages ind i omdriften	Vedvarende græs uden sprøjtning	30.000		192.000

40,8 ha fredskov	Naturnær drift med plukhugst	10.000	Beløbet er sat ud fra en vurdering af, hvad der evt. kan opnås efter andre ordninger, jf. vejledning nr. 3, Bæredygtig skovdrifts-kud til særlig drift	408.000
38,1 ha landbrugsjord	Forbud mod juletræsbeplantning	4.000	Forbudet gælder ikke på de arealer, hvor der i dag er juletræsproduktion	152.400
I alt				767.440

Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, har den 10. juli 2006 bl.a. udtalt:

"

For så vidt angår ydelse af grunderstatning afhænger denne af, om de øvrige erstatninger er tænkt ydet som tillæg til grundtakst. Under alle omstændigheder ydes grunderstatningen pr. ha eller som mindsteerstatning for de lodsejere, som har mindre end 1 ha involveret. I det konkrete tilfælde betyder det, at erstatningen som følge af grundtaksten kan blive væsentligt større.

Styrelsens øvrige bemærkninger er givet under forudsætning af, at erstatningerne ikke er ydet som tillæg til grundtakst.

Danmarks Naturfredningsforening har vurderet, at fredningsforslagets bestemmelser om, at de af naturbeskyttelseslovens § 3 beskyttede enge ikke må sprøjtes, gødes eller kalkes, ikke udløser erstatning. Det fremgår ikke af budgetoverslaget, om engene på nuværende tidspunkt sprøjtes, gødes og kalkes med mellemrum. Hvis det er tilfældet - og hvis det har været en del af driften fra før engenes beskyttelse af naturbeskyttelseslovens § 3 i 1992 - vil fredningsbestemmelser om ophør heraf være erstatningsudløsende. Erstatningen vil være afhængig af den aktuelle drift af engene, og det må forventes, at lodsejeren kan dokumentere den hidtidige drift. Som eksempel på erstatning har Naturklagenævnet i afgørelsen om fredning af areal ved Sjølsø østende i Frederiksborg Amt i 2006 ydet 10.000 kr. pr. ha for forbud mod gødskning og sprøjtning af udyrkede arealer.

Hvis engene har en aktuel udnyttelse, er det desuden Skov- og Naturstyrelsens vurdering, at bestemmelsen om sikring af Tange Ås frie dynamik ved udløbet til kysten vil være erstatningsudløsende, da engene herved med tiden vil blive vådere.

Skov- og Naturstyrelsen har ingen bemærkninger til vurderingen af erstatningen for naturnær drift med plukhugst. Overslaget kan begrundes i Naturklagenævnets afgørelse fra 2001 i sagen om fredning af kystarealerne ved Ajstrup Bugt i Århus Amt snarere end tilskud til bæredygtig skovdrift.

Skov- og Naturstyrelsen har heller ingen bemærkninger til vurderingen af erstatningen for forbud mod juletræsbeplantning.

..... "

Fyns Amt har den 20. juni 2006 bl.a. udtalt:

"

I øvrigt finder Fyns Amt, at den samlede arealerstatning vil være større end angivet i budgetforslaget, idet fredskovsarealerne så vidt vi kan se både pålægges forbud mod renafdrift og løvtræbinding. Den samlede arealerstatning (bortset fra, hvad der er

nævnt overfor) vil derfor, finder Fyns Amt, beløbe sig til i størrelsesordenen 950.000 kr. ved gennemførelse af den påtænkte fredning.

Der er ikke udarbejdet noget budgetoverslag for anlægsomkostninger i forbindelse med naturpleje (etablering af nye indhegninger til kreaturer til pleje af græsarealer) eller årligt løbende plejeomkostninger til naturpleje og evt. information. Der er derfor intet grundlag for naturplejemyndigheden, hvad angår den naturpleje fredningen medfører, at tage stilling til.

..... "

Gudme kommune har den 13. juli 2006 bl.a. udtalt:

"

Gudme Kommunes Tekniske Udvalg vedtog at gøre indsigelse overfor budgettets størrelse samt at tage forbehold for kommuneplanens bestemmelser for området.

Kommunens begrundelse skal ses i lyset af, at området ikke fremover kan udnyttes yderligere end i dag, hvilket gør en fredning unødvendig. Af samme grund gøres indsigelse mod budgettet, idet der ikke ses at blive tilført yderligere begrænsninger for området for de i budgettet anslåede erstatninger.

..... "

Lodsejerne er ved skrivelse af 1. december 2008 anmodet om at fremkomme med erstatningsbegæringer. Lodsejer 1, 5 og 7 har anmodet om erstatning under henvisning til Danmarks Naturfredningsforenings fredningsforslag med de erstatningskrav, der foreligger i beskrivelsen pr. juni 2006, dog med efterfølgende prismæssige reguleringer i henhold til praksis. Lodsejer 1 anfører særligt, at erstatning for juletræer på landbrugsjord i nogle tilfælde er erstattet med 7.500 kr. pr. ha.

Fredningsnævnet udtaler:

I naturfredningslovens § 39, stk.1, er det bestemt, at der skal ydes erstatning til ejere og brugere og andre indehavere af rettigheder over de fredede ejendomme for det tab, som fredningen påfører dem. Nærværende fredning er i høj grad en status quo fredning, hvor den hidtidige anvendelse fortsat tillades.

I lodsejerlisten er anført 8 lodsejere, hvor én er i kommunalt eje, samt hvor lodsejer nr. 8 er et umatrikuleret areal, der er angivet som strandbred. Fredningsnævnet finder, at de 6 private lodsejere skal modtage en mindsteerstatning på 3.800 kr., dog kun halvdelen, hvis ejendommen er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (engarealer) eller § 15 (strandbeskyttelseslinien).

Fredningsnævnet finder ikke, at § 3 eller 15-arealerne påføres yderligere begrænsninger, hvorfor der ikke udbetales erstatning for disse.

Idet de skovklædte arealer begrænses i henhold til fredningen, således at der fremover alene kan ske naturnær skovdrift med plukhugst, fastsættes der en erstatning for denne begrænsning. Erstatningen fastsættes som foreslået af Danmarks Naturfredningsforening til 10.000 kr. pr. ha.

Den landbrugsjord, der i dag ligger med vedvarende græs, men kan tages ind i omdriften, begrænses, idet det i fredningen bestemmes, at arealerne fremover skal ligge med vedvaren-

de græs uden sprøjtning. Erstatningen fastsættes til 30.000 kr. pr. ha som foreslået af Danmarks Naturfredningsforening.

For landbrugsjorden er det bestemt, at den må drives som hidtil, idet der dog ikke må plantes juletræer, bortset fra de arealer, hvor der ved forslagets fremsættelse er juletræsprøjtning. Erstatningen fastsættes til 6.000 kr. pr. ha.

Samlet udmåles erstatningerne som nedenfor anført:

Lodsejer	Areal	§§ 3 og 15	Skov	Landbrugs- jord med græs uden sprøjtning	Landbrugs- jord	Grundtakst	I alt
1. Hesselager- gård Axel H. Bli- xen-Finecke	99,73	10,43	41,24	3,01	30,37		624.623
2. Anna Elisa- beth Møller	2,77	1,85	0,92			1.900	11.100
3. Svendborg kommune							0
4. Olaf Koch	0,46	0,46				1.900	1.900
5. Claus L. Christensen og Susanne J. Nyholm	2,74			2,51		1.900	77.200
6. Lundeborg Vandværk	0,05		0,05			3.800	3.800
7. Mette Sehe- sted Barry	1,32		0,85				13.200

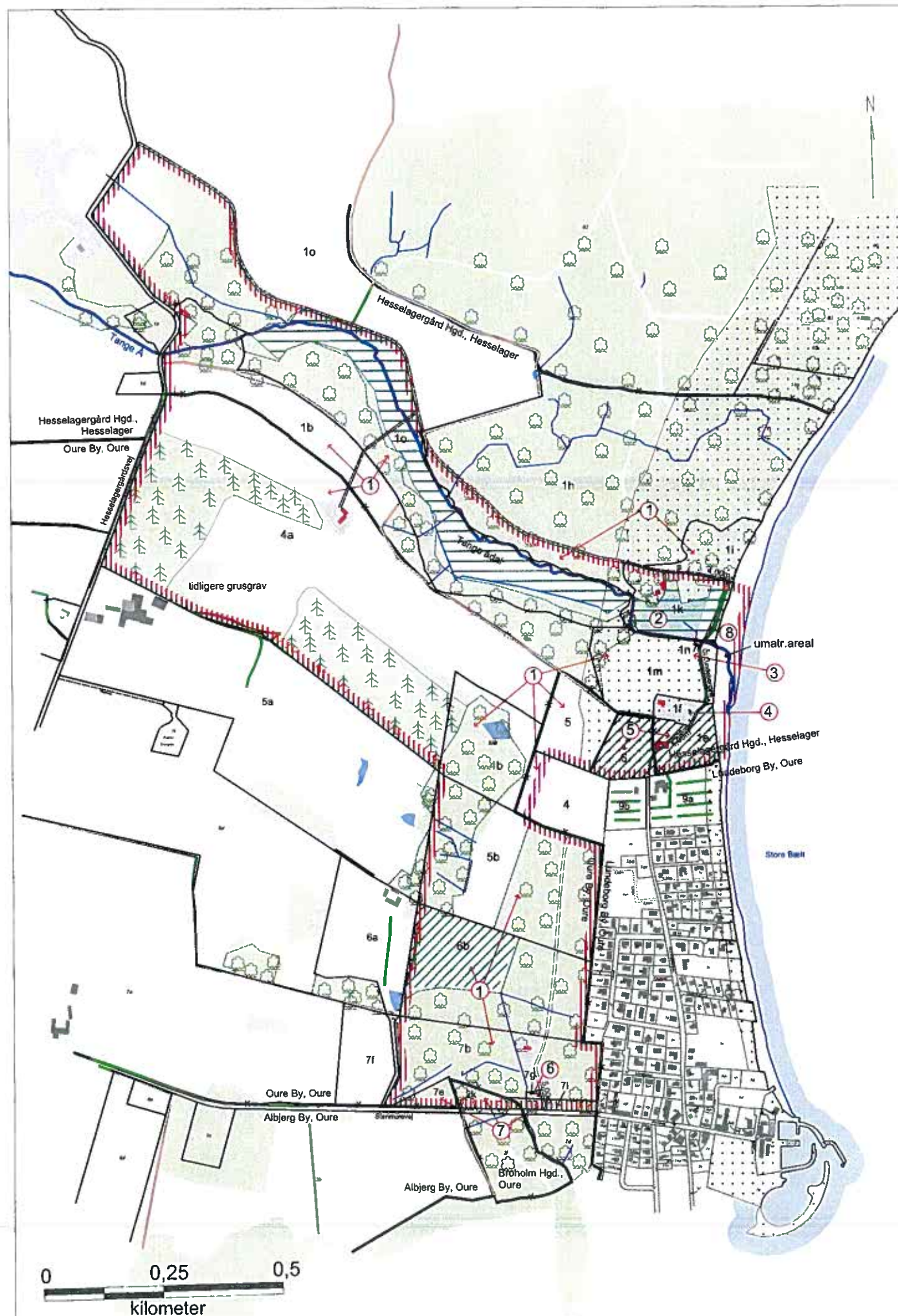
Erstatningsbeløbene og godtgørelsen forrentes fra denne afgørelses dato, jf. naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 4, med en årlig rente, der svarer til Nationalbankens diskonto.

Da erstatningerne samt godtgørelsen overstiger 100.000 kr., vil fredningsnævnets afgørelse, både for så vidt angår selve fredningen og erstatningen, blive efterprøvet af Naturklagenævnet, jf. naturbeskyttelseslovens § 42.

Endvidere kan de ejere, der anser sig for berettiget til en større erstatning eller godtgørelse eller en af de myndigheder, der skal udrede erstatningen, i medfør af naturbeskyttelseslovens § 43, stk. 2, inden 4 uger fra den dag, fredningsnævnets afgørelse er meddelt, påanke erstatningsafgørelsen til Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K.

Fredning af arealer ved Gl. Lundeborg i Svendborg Kommune

Kortbilag 1
Udarbejdet af Danmarks Naturfredningsforening og
Miljøcenter Odense for Fredningsnævnet for Fyn.
September 2009. Copyright, Kort og Matrikelstyrelsen.
1:10.000

Signaturforklaring

- fredningsgrænse
- fredskov
- grænse for fredskov
- skov
- levende hegn
- dige
- grøft
- vådområde
- strandbeskyttelsesområde
- tidligere grusgrav
- vedvarende græs, må ikke sprøjtes
- vedvarende græs, må ikke sprøjtes, gødskes eller kalkes
- eksisterende juletræsstykker
- henvisning til areal- og lodsejerliste

NATURKLAGENÆVNET >

NATURKLAGENÆVNET
SEKRETARIATET

Frederiksborggade 15, 1360 København K
Tlf.: 3395 5700
Fax: 3395 5769
E-mail: nkn@nkn.dk Web: www.nkn.dk
CVR: 18210932

By- og Landskabsstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø.

12. september 2008.
J. nr. NKN-111-00042
psc

Modtaget i
By- og Landskabsstyrelsen

15 SEP. 2008

Vedlagt fremsendes kopi af Naturklagenævnets afgørelse af 21. august 2008 vedrørende fredning af arealer ved Gl. Lundeborg i Svendborg Kommune.

Med venlig hilsen

Pia Schyberg
Kontorfuldmægtig
Direkte tlf.: 3395 5711
mobil 4051 0219
E-mail: psc@nkn.dk

**Naturklagenævnets afgørelse
af 21. august 2008
i sagen om fredning af arealer ved Gl. Lundeborg i Svendborg Kommune
(sag nr. NKN-111-00042).**

Fredningsnævnet for Fyn har den 21. november 2007 truffet afgørelse om ikke at gennemføre fredning af arealer ved Gl. Lundeborg i Svendborg Kommune. Afgørelsen er påklaget til Naturklagenævnet af Danmarks Naturfredningsforening.

Fredningssagen blev rejst af Danmarks Naturfredningsforening den 14. juli 2006. Fredningsforslaget er begrundet i et ønske om at sikre det storslåede og karakteristiske herregårdsmiljø nord og vest for Lundeborg samt at skabe sammenhængende natur fra syd til nord med en grøn korridor, som udlægges jord til vedvarende græs. Det foreslåede fredningsområde er på ca. 109 ha, heraf hører ca. 100 ha under godset Hesselagergård.

Fredningsnævnet har tilsluttet sig, at det område, der foreslås fredet, er et storslået og karakteristisk herregårdsmiljø, og at arealet rummer både landskabelige, kulturhistoriske, rekreative, biologiske og geologiske værdier. Fredningsnævnet har dog samlet set ikke fundet, at behovet for restriktioner står mål med den udgift, som fredningen vil medføre. Fredningsnævnet har derfor besluttet, at fredningen ikke skal gennemføres.

Beskrivelse af fredningsområdet.

Fredningsområdet er i regionplanen udlagt som særligt landskabeligt/geologisk interesseområde, som omfatter områder med særlige landskabelige beskyttelsesinteresser, særlige udsigtsforhold og lokaliteter, hvor landskabsformerne afviger markant fra omgivelserne. Fredningsområdet er endvidere i regionplanen udpeget som særligt biologisk interesseområde og som særligt kulturhistorisk beskyttelsesområde. En mindre del af fredningsområdet er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (eng og mose). Der er ingen habitatområder i eller umiddelbart uden for fredningsområdet.

I forslag til kommuneplan for Gudme Kommune (som nu er del af Svendborg Kommune) var en del af området udlagt til campingplads med mulighed for at etablere en ny campingplads på min. 350 enheder. Gudme Kommuneplan er endeligt vedtaget af Svendborg Byråd den 1. april 2008. I den endelige kommuneplan er der ikke udlagt areal til campingplads. Kommuneplanen udlægger samtidig areal til 20 nye boliger. Der kræves dog dispensation fra skovbyggelinjen. Det meste af dette boligområde ligger uden for den foreslåede fredningsgrænse. En ny kommuneplan for Svendborg Kommune forventes først vedtaget i efteråret 2009.

Ifølge Regionplan 2005 kan der kommuneplanlægges for det fremtidige byvækstområde i Lundeborg, såfremt kommunen samtidig får skabt en grøn korridor, der forbinder de to skovområder Grønneskov og Purreskov.

Fredningsforslagets indhold.

Ifølge fredningsforslagets § 1 er fredningens formål bl.a. at sikre, at området ikke gøres til genstand for byudvikling, at bevare områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter, at sikre kulturhistoriske, geologiske og rekreative kvaliteter samt at sikre offentlighedens adgang.

Fredningsforslaget indeholder mål for delområder og bestemmelser om forbud mod terræændringer, byggeri, tekniske anlæg, oplag m.v. Fredningen er ikke til hinder for etablering af stier efter nærmere planlægning. Fredningen er ligeledes ikke til hinder for vandindvinding og opsætning af informationstavler m.v. til formidling af fredningen.

Ifølge fredningsforslaget skal skovdriften være naturnær med plukhugst og anvendelse af hjemmehørende træarter. Landbrugsdriften kan foregå som hidtil på arealer, som var opdyrkede på fredningstidspunktet. Dog skal arealer med vedvarende græs fremover henligge med vedvarende græs uden sprøjtning. Engarealerne omkring Tange Å må hverken gødeskes, sprøjtes eller kalkes.

Fredningen indeholder endvidere bestemmelser om naturpleje, som skal ske på grundlag af en samlet plejeplan for hele området. Naturbeskyttelseslovens almindelige adgangsregler skal gælde i området, men plejemyndigheden kan af hensyn til bevarelsen af plante- og dyrelivet fastsætte regler om begrænsning af offentlighedens færdsel i området. Jagt og udsætning kan foregå som hidtil.

Danmarks Naturfredningsforening har udarbejdet et budgetoverslag, hvoraf fremgår, at omkostningerne ved fredningens gennemførelse anslås til kr. 764.400. Erstatningsposter i budgetoverslaget er navnlig: erstatning for naturnær drift af skoven (ca. 400.000 kr.), erstatning for krav om vedvarende græs uden sprøjtning (ca. 200.000 kr.) og forbud mod juletræsbeplantning (ca.

150.000 kr.). På baggrund af bemærkninger fra Skov- og Naturstyrelsen, amt og kommune har DN revideret budgetoverslaget til kr. 767.440.

Udtalelser til fredningsforslaget.

Skov- og Naturstyrelsen har udtalt, at styrelsen er enig med Danmarks Naturfredningsforening i, at området rummer store landskabelige kvaliteter. Det er imidlertid Skov- og Naturstyrelsens opfattelse, at området er tilstrækkeligt beskyttet med naturbeskyttelseslovens bestemmelser. Styrelsen har svært ved at se aktuelle trusler mod området, og finder at fredningsforslaget mangler nærmere begrundelse for at forhindre udvidelse af campingpladsen. Efter Skov- og Naturstyrelsens vurdering er der med den planlagte udvidelse af campingpladsen taget både landskabelige og biologiske hensyn, bl.a. er det en betingelse for udvidelsen, at der skabes en grøn korridor, der forbinder de to skovområder Grønneskov og Purreskov.

Fyns Amt udtalte, at amtet ikke kunne støtte fredningsforslaget, da der ikke fandtes at være aktuelle trusler mod området. Der er for langt størstedelens vedkommende tale om almindelig skov- og landbrug, som fredningsforslaget ikke lægger op til at regulere, bortset fra bestemmelser om naturvenlig skovdrift. Fredningsforslaget giver dog en hjemmel til at foretage pleje på naturmæssigt vigtige arealer. For så vidt angår spørgsmålet om byvækst har amtet udtalt, at regionplanens udpegning af et areal til campingpladsformål og et fremtidigt byvækstområde i Lundeborg, er sket efter nøje afvejning mellem hensynet til udvikling af Lundeborg by og de meget betydelige landskabelige og kulturhistoriske værdier i omgivelserne. Der kan kommuneplanlægges for det fremtidige byvækstområde, såfremt kommunen samtidig skaber en grøn korridor, der forbinder de to skovområder Grønneskov og Purreskov.

Gudme Kommune udtalte, at kommunen ikke kunne gå ind for en fredning af arealet, da området i forvejen er beskyttet ved naturbeskyttelseslovens bestemmelser. Samtidig vedtog kommunen at udtage et forslag om ny campingplads i området inden den endelige vedtagelse af kommuneplanen. Svendborg Kommune har siden tilkendegivet, at man ikke støtter fredningsforslaget. Kommunen har dog bemærket, at kommuneplanen endnu ikke er vedtaget. Det er således regionplan 2005, der gælder på nuværende tidspunkt.

Lodsejerne Henrik Blixen (ejer af Hesselagergård Gods), Susanne Nyholm, Claus L. Christensen og Olaf Koch støtter fredningsforslaget.

Kulturarvsstyrelsen, DOF-FYN og Friluftsrådet støtter fredningsforslaget.

Fredningsnævnets afgørelse.

Fredningsnævnet har tilsluttet sig, at det område, der foreslås fredet, er et storslået og karakteristisk herregårdsmiljø, og at arealet rummer både landskabelige, kulturhistoriske, rekreative, biologiske og geologiske værdier.

Fredningsnævnet har henvist til, at som det er anført af Danmarks Naturfredningsforening, Skov- og Naturstyrelsen, Fyns Amt og Gudme Kommune, er området imidlertid i vid udstrækning reguleret af andre bestemmelser, herunder strandbeskyttelseslinjen, skovbyggelinjen og naturbeskyttelseslovens § 3. Området er i regionplanen henført til kategorien særligt landskabeligt/geologisk beskyttelsesområde, særligt geologisk interesseområde samt som et areal med særlig kulturhistorisk interesse. Under henvisning hertil, og da det er oplyst, at Svendborg Kommune har udtaget forslaget til campingplads af kommuneplanen, finder fredningsnævnet ikke, at der er aktuelle trusler mod området som det er i dag, og som fredningsforslaget ønsker at sikre. Fredningsnævnet finder derfor ikke, at behovet for restriktioner står mål med den udgift, som fredningen vil medføre. Fredningsnævnet har derfor besluttet, at fredningen ikke skal gennemføres.

Klagen.

Danmarks Naturfredningsforening har anført, at da kommuneplanen endnu ikke er vedtaget, er det regionplanen, der er gældende, og ifølge regionplanen er der mulighed for etablering af ny campingplads i området. Svendborg Kommune har fastholdt betegnelsen *bymønsterby* for Gl. Lundeberg. Det betyder, at kommunen fortsat har mulighed for at udlægge nye arealer til byudvikling, den dag der opstår et behov for eller ønske om det. Svendborg Kommune har ikke tilkendegivet, at man er til sinds at opgive Gl. Lundeberg som bymønsterby. Da der ikke er nogen garanti for, at Svendborg Kommune fastholder beslutningen om at tage arealudlægget til campingplads ud af kommuneplanen forud for den endelige vedtagelse i 2009, og betegnelsen *bymønsterby* fortsat indgår i kommunens videre planlægning, er det naturfredningsforeningens opfattelse, at alene en fredning kan sikre områdets store landskabelige værdier.

Danmarks Naturfredningsforening har endvidere anført, at kommunen tidligere har dispenseret fra skovbyggelinjer, når byzonen skulle udvides, samtidig med, at de på offentlige møder har foreslået skovbyggelinjen ophævet med genplantning andre steder. Dette viser, at den nuværende beskyttelse af arealerne ikke vil være tilstrækkelig, hvis kommunen måtte ønske at udnytte arealerne til andre formål end i dag. De direkte berørte lodsejere er meget positive over for fredning og erkender, at en fredning på sigt kan være eneste vej til en permanent sikring af områdets store fredningsværdier.

Det er således Danmarks Naturfredningsforenings opfattelse, at der fortsat er reelle trusler mod naturen og de smukke fredningsværdige landskaber omkring Gl. Lundeborg.

Naturklagenævnet har den 21. august 2008 besøgt området og afholdt offentligt møde om sagen med deltagelse af sagens parter.

Afgørelse.

I sagens behandling har deltaget 9 af Naturklagenævnets medlemmer: Mikkel Schaldemose (formand), Ole Pilgaard Andersen, Martin Glerup, Leif Hermann, Mogens Mikkelsen, Inger Støjberg, Anders Stenild, Poul Søgaard og Jens Vibjerg.

Et flertal på 6 af Naturklagenævnets medlemmer skal udtale:

Det foreslåede fredningsområde rummer både landskabelige, kulturhistoriske, rekreative, biologiske og geologiske værdier, som bør sikres varigt ved en fredning efter naturbeskyttelsesloven.

Det bemærkes, at området nok i vidt omfang er beskyttet mod byggeri med naturbeskyttelseslovens almindelige bestemmelser. Fredningen indeholder imidlertid begrænsninger i anvendelsen, som alene kan ske ved fredning eller frivillige aftaler.

Flertallet finder ikke, at den forventede fredningserstatning, der navnlig vedrører erstatning til naturnær skovdrift, vedvarende græsarealer uden sprøjtning og forbud mod juletræsbeplantning, er af en størrelse, der i sig selv ville gøre det betænkeligt at gennemføre en fredning.

Flertallet stemmer derfor for at ophæve fredningsnævnets afgørelse om at afvise fredningsforslaget og at hjemvise sagen til fornyet behandling og gennemførelse af en fredning med udgangspunkt i fredningsforslaget fra Danmarks Naturfredningsforening.

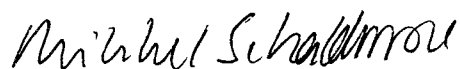
Mindretallet (Ole Pilgaard Andersen, Anders Stenild og Inger Støjberg) finder, at den generelle beskyttelse af området er tilstrækkelig, og at der i øvrigt ikke er aktuelle trusler, der nødvendiggør fredning. Disse medlemmer stemmer derfor for at stadfæste fredningsnævnets afgørelse.

I overensstemmelse med flertallets beslutning går Naturklagenævnets afgørelse herefter ud på at ophæve fredningsnævnets afgørelse om at afvise fredningsforslaget og hjemvise sagen til Fred-

ningsnævnet for Fyn til fornyet behandling og gennemførelse af en fredning med udgangspunkt i Danmarks Naturfredningsforenings fredningsforslag.

Fredningsforslagets retsvirkninger efter naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 2, opretholdes.

På Naturklagenævnets vegne

Mikkel Schaldemose
viceformand

Afgørelsen er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. naturbeskyttelseslovens § 82. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. lovens § 88, stk. 1.

FREDNINGSNÆVNET >

**Fredningsnævnet
for Fyn**

Albanigade 28, 5000 Odense C
Tlf. 66 11 47 12 - Telefax 66 12 97 12

**Fredningsforslag
for arealer ved Gl. Lundeborg
i Svendborg kommune**

Fredningsnævnets afgørelse af 21. november 2007

Ved brev af 14. juli 2006 har Danmarks Naturfredningsforening under henvisning til naturbeskyttelseslovens § 1, stk. 3, anmodet Fredningsnævnet for Fyns Amt om at rejse en fredningssag for arealer ved Gl. Lundeberg. Fredningsforslaget, der var vedlagt, var ledsaget af et budgetoverslag.

Danmarks Naturfredningsforening havde forinden fremsendt dette budgetoverslag til høring hos Skov- og Naturstyrelsen, Fyns Amt og Gudme kommune.

Fredningsforslaget omfatter følgende ejendomme:

1-b Hesselager Hgd., Hesselager

del af 1-o

del af 1-h

del af 1-i

1-m smst.

4-a Oure by, Oure

4-b

5-b

6-b

7-b smst.

4 Lundeberg by, Oure

5 smst.

1-k Hesselager Hgd., Hesselager

1-n smst.

1-f smst.

1-e smst.

6 Lundeberg by, Lundeberg

7-g Oure by, Oure

7-e

7-l smst.

2-k Broholm Hgd., Oure

umatrikuleret areal

Sagens rejsning er offentliggjort ved indrykning af annoncer i Fyens Stiftstidende, Fyns Amts Avis og Statstidende.

I fredningsforslaget er det anført:

"

1. Baggrunden for forslaget og beskrivelse af fredningsområdet

Lundeberg ligger ved den Fynske østkyst ud til Storebælt. Byen er omkranset af skov og vand, hvoraf størstedelen af jorden hører under godset Hesselagergård. Det område foreningen foreslår fredet er på ca. 109 ha.

Baggrunden for fredningsforslaget er, at Danmarks Naturfredningsforening ønsker at sikre det storslåede og karakteristiske herregårdsmiljø nord og vest for Lundeberg. Med fredningsforslaget skabes der desuden sammenhængende natur fra syd til nord med en grøn korridor, som udlægger jord til vedvarende græs.

I forbindelse med revision af henholdsvis regionplan og kommuneplan er Lundeborg blevet udpeget til bymønsterby i Regionplan 2005 for Fyns Amt. Det har den konsekvens, at byen skal sikres udviklingsmuligheder. Det kan imidlertid ikke tilgodeses uden inddragelse af den værdifulde og varierede natur, der i dag udgør en harmonisk arrondering af byen. En del af det område, som her foreslås fredet, er således udlagt til campingplads i regionplanen. Foreningen og mange beboere, herunder ejerne af langt størstedelen af den jord, der foreslås fredet, har i forbindelse med den offentlige debat forud for vedtagelsen af regionplanen forsøgt at begrænse disse udbygningsplaner. Det er imidlertid ikke lykkedes.

Foreningen anser på den baggrund en fredning for at være den eneste tilbageværende mulighed for at begrænse udbygningsplaner for Lundeborg, der inddrager det grønne bælte af skovområder og lysåbne engarealer, der i dag omgiver byen. Samtidig vil en fredning også på sigt sikre de landskabelige værdier omkring Lundeborg.

I forbindelse med sagens forberedelse har foreningen været i jævnlig kontakt med et par af lodsejerne, der tilsammen ejer langt størstedelen af det område, der foreslås fredet (ca. 103 ha). De bakker fuldt ud op om fredningen.

Med fredningen vil foreningen således sikre, at de landskabelige, de kulturhistoriske, de rekreative, de biologiske og de geologiske værdier bevares, udvikles og formidles, og at landskabet friholdes for yderligere bebyggelse og anlæg.

Landskabsformer og geologi

Fredningsområdet er i regionplanen udpeget som særligt landskabeligt/geologisk interesseområde. De særlige landskabelige/geologiske beskyttelsesområder er de områder, som efter Fyns Amts vurdering rummer de største landskabelige beskyttelsesinteresser, og de omfatter områder med særlige udsigtsforhold og /eller lokaliteter, hvor landskabsformerne afviger markant fra omgivelserne. De geologiske interesseområder omfatter områder, hvis landskabsformer og lag i jorden vidner om Danmarks dannelse i fortid og nutid.

Landskabet ved Lundeborg er i dag en moræneflade, der har et fald ud mod havet. Mod nord har Tange Å eroderet en v-formet dal ned i fladen. Mod vest har der indtil 2006 været grusgrave med grænse op til området, og der har været en enkelt grusgrav på selve området. Tidligere kunne man i gravene se de jordlag, der vidnede om områdets dannelseshistorie.

En af de interessante lag i området er noget hvidt, finkornet sand. Det blev sandsynligvis aflejret på en arktisk tundrasteppes for ca. 45.000 år siden under den sidste istid, Weichsel Istiden. Sandet er således fra Mammutsteppens sene tid. Spor af iskiler i sandet viser, at der var permafrost i området. Sandet er aflejret af østlige vinde, der konstant blæste bort fra en gletsjer, der lå øst for området. Den hvide farve skyldes, at sandet næsten udelukkende består af mineralet kvarts, da alle andre mineraler er blevet slidt bort i den flygende vind. Sandet findes i Danmark kun enkelte steder i et bælte fra Als over Ærø, Langeland og til Lundeborg. Det kaldes populært for Det Hvide Sand, og i fagsprog for Grønneskov Formationen efter området der ønskes fredet.

De nyeste dateringer af sandet viser en alder på 250.000 år. Hvis det kan bekræftes, er sandet i stedet fra den næstældste istid i Danmark, Elster Istid.

Over og under Det hvide Sand er der grus, som er aflejret i en smeltevandsflod foran en gletsjer. Området er senere blevet dækket af mindst 3 gletsjere, der har aflejret moræneler og høvlet landskabet til den nuværende flade.

Grønneskov Formationen har stor forsknings- og undervisningsmæssig værdi som dokumentation for naturens og klimaets udvikling på Mammutsteppen under istiderne. Dermed er det også en brik til forståelsen af fremtidens klima. Endelig er det sandsynligt, at der i området kan findes lag fra ældre mellemistider, det vil sige varmetider som ligner nutiden, da disse lag findes i Lundeborg-området.

Naturtyper

Fredningsområdet er i regionplanen udpeget som særligt biologisk interesseområde, mens ådalen i den nordlige del af fredningsområdet er af regional betydning. De særlige biologiske interesseområder er dels områder af international betydning (ikke aktuelt her), dels regionens vigtigste naturområder i øvrigt, dels områder med store potentielle muligheder for gennem aktiv indsats at udvikle sig til betydende og/eller sammenhængende naturområder og dels økologiske forbindelser i landskabet, d.v.s. områder der kan tjene som gode spredningsveje mellem de vigtigste naturområder for det vilde dyre- og planteliv i et ellers intensivt udnyttet landskab.

Fredningsområdet indeholder varieret natur, herunder å, ådal med eng og gamle fritstående ege, kystnære skove med mange bestande af orkideer, lille skovparcel med tidligere stævningdrift, synlige skovbryn, strandoverdrev med å-udløb samt eng med svagt strandengspræg.

I fredningsområdets nordlige del løber Tange Å, som over lange strækninger fremtræder som et naturligt vandløb med stort fald, et smukt slynget forløb og varierede fysiske forhold. Vandløbet har dog ikke undgået forskellige indgreb i tidens løb, herunder flere opstemninger til vandmølle drift. Eksempelvis er der en opstemning ved Hesselagergård, som betyder en effektiv spærring for hav-ørreder på gydevandring.

På strækningen fra Hesselagergård og nedstrøms for opstemningen er faldet meget stort, og der findes store stenblokke i vandløbet. Her forløber vandløbet gennem en lille skov, modtager tilløb fra nogle mindre kilder og er en vigtig gyde- og opvækstplads for ørreder. Længere nedstrøms løber vandløbet med mindre fald gennem afgræssede enge. Derudover er Tange Å levested for en række smådyr, som er karakterdyr for uforurenede vandløb med høj fysisk kvalitet. Nogle af disse arter er endvidere meget sjældne på Fyn eller i Danmark som helhed. Miljøkvaliteten bedømt ved brug af Danske Vandløbs Fauna Indeks /skala 1-7) varierer således mellem 6 og 7 (svarende til høj miljøkvalitet).

Strækningen skal også ses i sammenhæng med tilløbet Gammeldamløbet, som udmunder ved Hesselagergård. Dette vandløb og flere af en række ganske små kildebække, som føder det, er ligeledes af høj fysisk kvalitet med forekomst af flere sjældne smådyr.

På grundlag af sine fysiske kvaliteter og naturindhold er en delstrækning nedstrøms for Hesselagergård fra og med 2004 udpeget som "reference"-lokalitet i forbindelse med NOVA-NA (det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur).

Dyre- og planteliv

Dansk Botanisk Forening har udarbejdet en planteliste fra området mellem Stenmurevej i syd og Gl. Lundeborgvej (gennem Hesselager Fredskov) i nord, jf. bilag 3.

Botanisk Forening udtaler endvidere, at en del sjældne planter findes i skovene umiddelbart nord og syd for fredningsområdet: Skov-gøgeurt, tyndakset star, vår-star, elfenbens-padderok, bjerg-perikon, slangetunge m.m. Det er derfor yderst vigtigt at bevare og udbygge det

særlige biologiske interesseområde, som så kan fungere som spredningskorridor for de vilde planter.

Kulturhistorie

Fredningsområdet er i regionplanen udpeget som særligt kulturhistorisk beskyttelsesområde. Disse områder omfatter bl.a. vigtige kendte offermoser, bopladser, gravpladser, agersystemer og landsbytomter fra landsbyer, som senere er nedlagt igen, inddæmninger m.v., og i alle tilfælde områder som rummer en stor koncentration af betydningsfulde kulturspor fra såvel forhistorisk som historisk tid.

Områderne vest og nord for Lundeborg rummer et stort arkæologisk potentiale fra stenalderen og frem gennem oldtiden. Vest for byen ligger flere stenalderbopladser, bl.a. en boplad fra yngre stenalder med et betydeligt kulturhistorisk potentiale. Det er dog især arealerne nord og nordvest for Lundeborg, som påkalder sig interesse. Arealerne her gemmer fortidsminder af national og international betydning. Området rummer Danmarks ældste handelsplads, som dateres til perioden fra 150 e.Kr. og til ca. 800 e.Kr. (romersk- og germansk jernalder, tidlig vikingetid). Pladsen blev partielt undersøgt i årene 1987 til 1992. Man ved derfor, at pladsen karakteriseres af omfattende og tykke kulturlag med tusindvis af oldsager. Kulturlaget ligger endnu velbevaret i det område, som er udlagt som Kulturarvsareal. Ydermere ved man, at der under handelspladsens kulturlag og på begge sider af ådalen ligger flere velbevarede bopladser fra stenalderen, hvis fulde potentiale man dog ikke kender. Kulturarvsstyrelsen, som ikke selv er fredningsberettiget, har støttet denne frednings sag, jf. bilag 4.

Byen Lundeborgs nyere historie er knap så farverig. Byen var oprindelig ladeplads for hovedgården Broholm anlagt i 1860'erne med stort pakhus. Først senere var der fiskeri og fritidssejlsads knyttet til byen.

Siden slutningen af 1800-tallet har Det Hvide Sand (nævnt ovenfor) været brugt som ballastsand i sejskibe. Efter 2. Verdenskrig har det på grund af dets fine korn været brugt til støbesand for jern-ovne, og i 1990'erne til tilslag ved teglbrænding og porøs beton.

Stiforbindelse

Tange Å har i dag sit udløb en del nordligere end det naturligt ville placere sig uden regulering. Med fredningens gennemførelse bør Tange Å sikres fri dynamik ved udløbet i Storebælt som vist på fredningskortet.

Fredningsforslaget lægger op til, at nogle vedvarende græsarealer fremover fortsat henligger med græs uden sprøjtning. En efterfølgende plejeplan bør sikre, at det vedvarende græsareal plejes, så det holdes åbent fremover.

Fredningen lægger desuden op til, at fredskovarealet fremover drives naturnært med plukhugst. Det vil bl.a. være med til at forbedre den rekreative værdi af Tange Ådal, som den opleves fra stien i den nordlige fredningsgrænse.

Turisme og rekreation

Lundeborg har 2 campingpladser og en lystbådehavn. I kraft af det er der i sommerhalvåret en del besøgende, som går ture i området.

Indenfor fredningsområdet, på den del af matr. Nr. 6-b med vedvarende græs, er der i sommerhalvåret etableret en primitiv overnatningsplads for hestevognskørere. Fredningsforslaget lægger op til, at dette kan foregå som hidtil.

Råstofindvinding

Der er en tidligere grusgrav på en del af matr. Nr. 4-a. Den er ikke længere aktiv, men ligger hen som et naturområde.

..... "

Skov- og Naturstyrelsen har den 28. september 2006 bl.a. udtalt:

"

Skov- og Naturstyrelsen er enig med Danmarks Naturfredningsforening i, at området rummer store landskabelige kvaliteter.

Det er imidlertid Skov- og Naturstyrelsens opfattelse, at området er tilstrækkeligt beskyttet med naturbeskyttelseslovens bestemmelser om beskyttelseslinjer og beskyttede naturtyper. Fx er kystområdet nord for Lundeborgs nordligt beliggende campingplads omfattet af strandbeskyttelseslinjen på 300 meter. Desuden er størstedelen af området omfattet af skovbyggelinjen. Endeligt er arealer på sydsiden af Tange Å og langs kysten beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 2.

Styrelsen har således sv ært ved at finde de aktuelle trusler mod området, og fredningsforslaget begrundes kun i ringe omfang behov et for fredning bortset fra den regionplanlagte udvidelse af campingpladsen.

Et af fredningens formål er, at området ikke gøres til genstand for fremtidig byudvikling. Regionplan 2005 fra Fyns Amt åbner mulighed for, at der kan kommuneplanlægges for det fremtidige byvækstområde i Lundeborg, såfremt kommunen samtidig får skabt en grøn korridor, der forbinder de 2 skovområder Grønneskov og Purreskov. Desuden er der i regionplanen en arealreservation med udvidelsesmulighed for campingplads.

Udvidelsen er planlagt i det relativt flade område omkring Lundeborg, og højdedraget bagved friholdes fortsat. Desuden er det en betingelse for udvidelsen, at der skabes en grøn korridor, der forbinder de 2 skovområder Grønneskov og Purreskov. Fredningsforslagets nærmere begrundelse for at forhindre udvidelse af campingpladsen mangler. Så vidt styrelsen vurderer ud fra det foreliggende materiale, er der med den planlagte udvidelse af campingpladsen både taget landskabelig og biologiske hensyn.

Et andet af fredningens formål er at skabe grundlag for naturpleje og naturgenopretning. I redegørelsesdelen beskrives, at Tange Å bør sikres frit udløb i Storebælt, hvilket er noget sydligere end det nuværende udløb. I henhold til naturbeskyttelseslovens § 38 a kan et naturgenopretningsprojekt kun gennemføres i forbindelse med en fredning, hvis den myndighed, som er ansvarlig for gennemførelsen af projektet og afholder omkostningerne forbundet hermed, kan anbefale fredningen. Af fredningsbestemmelserne fremgår det ikke klart, hvilken naturgenopretning der skal være mulighed for at gennemføre. Det bør beskrives nærmere, om den omtalte naturgenopretning er genopretning i forhold til udløbet af Tange Å, eller der er andre områder, der skal naturgenoprettes. Desuden bør det præciseres, hvem der skal finansiere denne.

..... "

Gudme kommune har i brev af 21. november 2006 udtalt:

"

Der vedlægges udskrift af beslutningsprotokollen og kopi af forvaltningens notat af 21. au-

gust 2006.

Samtidig vedtog Gudme Kommunalbestyrelse, at forslag om ny campingplads i området udtages af kommuneplanforslaget inden endelig vedtagelse.

Det er Kommunalbestyrelses opfattelse at området er pålagt restriktioner, så der ikke kan ske indgreb i området, som fredningsforslaget omfatter.

Gudme Kommunalbestyrelse kan således ikke gå ind for en fredning af arealet, da området i forvejen er beskyttet med naturbeskyttelseslovens bestemmelser om beskyttelseslinier og naturtyper (strandbeskyttelseslinie, skovbyggelinie og kystbeskyttelse).

.....

Notat

Hermed fremsendes kommunens kommentarer til det fremsatte forslag om fredning af område ved Lundeborg.

Gudme Kommunes forslag til kommuneplan medtager en del af det omhandlede areal. Der er tale om dele af matr. nr. 4, 4-b Oure by, Oure, 4-a Hesselager Hgd., Hesselager, og 5 Lundeborg by, Oure. Området er udlagt til fremtidig udvidelse af campingplads. Endvidere er dele af matr. nr. 4-a og 4-b udlagt til grøn korridor.

Den planlagte anvendelse af disse områder er i overensstemmelse med den gældende regionplan. Det er ikke endeligt afklaret, hvorvidt den endelige kommuneplan udlægges arealerne. Arealerne er i stort omfang beskyttede mod udnyttelse af forskellige bestemmelser. Arealet indtil 300 m fra kysten er omfattet af strandbeskyttelsesbestemmelser. I dette område kan der ikke ændres i landskabets tilstand, der kan alene tillades normal landbrugsdrift. Bestemmelserne administreres meget restriktivt.

Hele arealet bortset fra en mindre del i den vestlige del af matr. nr. 4-a ved Hesselagergårdvej er beskyttet af skovbyggelinie, og der er derfor et generelt forbud mod byggeri og op-sætning af skure, campingvogne, master og lignende. Jordbrugets driftsbygninger er undtaget fra forbudet.

Størstedelen af området er i regionplanen udpeget som biologisk interesseområde og som sådan beskyttet mod bebyggelse eller etablering af anlæg som tilsidesætter forbedrings- og beskyttelsesinteresser. Område langs kysten ved Tange Å's udløb samt området omkring Hesselagergård er beskrevet som område med naturkvalitet af regional betydning, og der vil normalt ikke blive tilladt indgreb, som forringer målsætningen. Et område indtil ca. 250 m fra kysten er kulturhistorisk beskyttelsesområde, og her vil arkæologiske interesser vanskeliggøre indgreb i den nuværende tilstand. Det sydlige skovområde og området nærmest Hesselagergård er beskrevet som landskabeligt/geologisk beskyttelsesområde.

Det er således Gudme Kommunes opfattelse, at området, som fredningsforslaget omfatter, i forvejen er pålagt en lang række restriktioner, som i vid udstrækning umuliggør sådanne indgreb i området, som fredningsforslaget tilsigter at forhindre, ligesom det ikke er kommunens opfattelse, at lodsejerne i området planlægger tiltag, som er i strid med forslagens intentioner.

Kun det endnu uafklarede spørgsmål om udlæg af arealet til fremtidig camping vil kunne betyde en anden udnyttelse end forudsat i fredningsforslaget.

Det er således Gudme Kommunes opfattelse, at fredning af området er unødvendig.
..... "

Fyns Amt har den 22. november 2006 bl.a. udtalt:

"

En mindre del af det areal, fredningsforslaget omfatter, er i Regionplan 2005 for Fyns Amt udpeget som planlægningsmulighed for udlæg af areal til campingpladsformål. Og en lille del af et areal udpeget som konkret byzoneområde. Efter regionplanen kan der kommunep-lanlægges for det fremtidige byvækstområde i Lundeberg, såfremt kommunen samtidig ska-ber en grøn korridor, der forbinder de to skovområder Grønneskov og Purrekov.

Udpegningen i regionplanen er sket efter en nøje afvejning mellem hensynet til udvikling af Lundeberg by og de meget betydelige landskabelige og kulturhistoriske værdier i Lunde-borgs umiddelbare omgivelser.

I sin behandling af udviklingsønskerne i tilknytning til Lundeberg har Amtsrådet i forbin-delse med regionplanlægningen fastholdt en relativ restriktiv holdning til udviklingen, men har fundet, at der i begrænset omfang bør gives muligheder for en vis ud vikling i overens-stemmelse med byens status som turistcenter og bymønsterby.

Fyns Amt vurderer ikke, at der er aktuelle trusler mod området. Der er for langt størstede-lens vedkommende tale om alm. skov- og landbrug, som fredningsforslaget ikke lægger op til at regulere, bortset fra bestemmelse om naturvenlig skovdrift. Fredningsforslaget giver dog en hjemmel til at foretage pleje på naturmæssigt vigtige arealer.

..... "

Farvandsvæsenet og Kystdirektoratet har ikke haft bemærkninger til fredningen.

Dansk Ornitologisk Forening, Fyns Fredningsudvalg, har den 20. august 2006 bl.a. udtalt:

"

DOF-FYN støtter fredningsforslaget, idet de foreslåede fredningsbestemmelser bl.a. har til hensigt at forbedre naturkvaliteten i området, hvilket også vil komme fuglelivet til gode.

Vi kan gå ind for samtlige foreslåede fredningsbestemmelser, men ønsker ikke at forholde os til budgettet, som vi ikke mener at have forudsætninger for at gennemskue.

..... "

Der har efter offentlig indkaldelse den 29. august 2007 været afholdt besigtigelse og offent-ligt møde i sagen.

Under mødet har Danmarks Naturfredningsforening frafaldet forslaget om naturgenopret-ning.

Ole Visti Petersen, formand for Bygnings- og Landskabskultur for Sydfyn, Per Thomsen, Svendborg Museum, og Dorte Veien Christiansen, Kulturarvsstyrelsen, har på det offentlige møde støttet fredningsforslaget.

Lodsejerne Henrik Blixen, Susanne Nyholm, Claus L. Christensen og Olaf Koch har støttet fredningsforslaget.

Svendborg kommune har ved e-mail af 11. september 2007 udtalt:

"

Svendborg kommune henviser til den beslutning der blev truffet af kommunalbestyrelsen i Gudme Kommune den 8. november 2006, at man ikke kan gå ind for fredningen, da området i forvejen er beskyttet med naturbeskyttelseslovens bestemmelser om naturtyper og beskyttelseslinier. Samtidig vedtog Gudme kommunalbestyrelse, at forslaget om ny campingplads i området udtages at kommuneplanforslaget inden endelig vedtagelse. Det skal bemærkes, at kommuneplanen for Gudme kommune endnu ikke er vedtaget. Det er således Regionplan 2005, der er gældende på nuværende tidspunkt.

..... "

Danmarks Naturfredningsforening har hertil udtalt:

"

Danmarks Naturfredningsforening har modtaget kopi af brev af 11/9/2007 fra Svendborg Kommune

Hertil skal foreningen bemærke, at Svendborg Kommune har fastholdt betegnelsen *bymønsterberby* for Gl. Lundeberg. Det betyder at kommunen fortsat har mulighed for at udlægge nye arealer til byudvikling, den dag der opstår et behov for eller ønske om det.

Samtidig er der ingen garanti for, at kommunen fastholder beslutningen om at tage arealudlægget til campingplads ud af kommuneplanen forud for den endelige vedtagelse i 2009, ligesom andre arealudlæg kan komme ind i kommuneplanen i den sidste fase af planlægningen.

Foreningen er således af den opfattelse at der fortsat er reelle trusler imod naturen og de smukke og fredningsværdige landskaber omkring Gl. Lundeberg, og fastholder derfor sin påstand om fredning.

..... "

Danmarks Naturfredningsforening har samtidig revideret budgetoverslaget, så udgiften til fredningen anslås til 767.440 kr.

Fredningsnævnets afgørelse

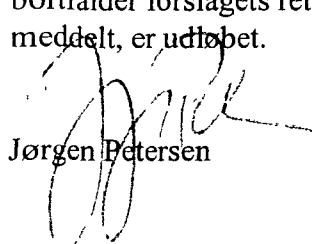
Et enigt fredningsnævn kan tilslutte sig, at det område, der foreslås fredet, er et storslået og karakteristisk herregårdsmiljø, og at arealet rummer både landskabelige, kulturhistoriske, rekreative, biologiske og geologiske værdier.

Som det er anført af Danmarks Naturfredningsforening, Skov- og Naturstyrelsen, Fyns Amt og Gudme kommune er området imidlertid i vid udstrækning reguleret af andre bestemmelser, herunder strandbeskyttelseslinien, skovbyggelinien, naturbeskyttelseslovens § 3. Området er i regionplanen henført til kategorien særligt, landskabeligt/geologisk beskyttelsesområde, særligt geologisk interesseområde samt som et areal med særlig kulturhistorisk interesse. Under henvisning hertil, og da det er oplyst, at Svendborg kommune har udtaget forslaget til campingplads af lokalplanen, ses der ikke at være aktuelle trusler mod området, som det er i dag, og som fredningsforslaget ønsker at sikre. Et enigt fredningsnævn finder derfor ikke, at behovet for restriktioner står mål med den udgift, som fredningen vil medføre. Fredningsnævnet beslutter derfor, at fredningen ikke skal gennemføres.

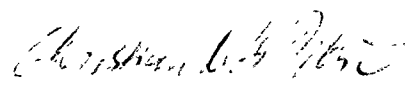
Fredningsnævnets afgørelse kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 40 påklages til Naturklagenævnet. Klageberettigede er:

- Ejere og brugere, der skal have afgørelsen tilsendt
- Enhver der under sagen har givet møde for nævnet eller fremsat ønske om underretning om sagens afgørelse
- Statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af forslaget
- Organisationer m.v. som antages af væsentlig interesse i forslaget.

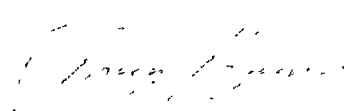
Forslagets retsvirkninger efter § 37, stk. 2, opretholdes, indtil Naturklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Hvis fredningsnævnets afgørelse ikke efterprøves af Naturklagenævnet, bortfalder forslagets retsvirkning dog, når klagefristen på 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, er udløbet.

Jørgen Petersen

Christian Ulrich

Torben Jørgensen

DISPENSATIONER>

Afgørelser - Reg. nr.:

Herunder ses afgørelser i dispensationssager for denne fredning

Fredningsnævnet for Fyn

Albanigade 28, 5000 Odense C
Tlf. 66 11 47 12 - Telefax 66 12 97 12

Odense, den 8. september 2011
Journal nr.: Frs. 31/2011

Hermed sendes genpart af nævnets skrivelse af d.d. til

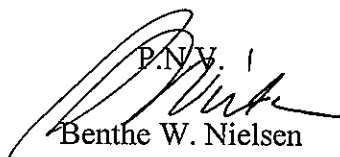
Svendborg Kommune
Miljø og Teknik
Natur og Vand
Svendborgvej 135
5762 Vester Skerninge

Modtaget i
Naturstyrelsen
12 SEP. 2011

Nævnets afgørelse kan indbringes for Natur- og Miljøklageævnet, Rentemestervej 8, 2400 København NV, inden 4 uger fra modtagelsen af nærværende meddelelse. Klagen indgives skriftligt til fredningsnævnet, der videresender klagen til Naturklagenævnet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af Deres klage, at De indbetaler et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Nævnet vil sende Dem en opkrævning på gebyret, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Naturklagenævnets hjemmeside, www.nkn.dk

Gebyret tilbagebetales, hvis De får helt eller delvis medhold i Deres klage.

P.N.V. 1
Benthe W. Nielsen
kontorfuldmægtig

1. By- og Landskabsstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.
2. Naturstyrelsen Fyn, Sollerupvej 24, 5600 Faaborg
3. Kommunalbestyrelsen i Svendborg Kommune
4. Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø.
5. Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomiteé, v/Christina Åkerman, Grønnevej 208 A, Thurø, 5700 Svendborg
6. DOF-FYN's Fredningsudvalg v/Niels Andersen, Strandvænget 13, 5700 Svendborg
7. Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V.
8. Friluftsrådet, c/o kredsformand Christian Jensen, Fuglebakken 43, 5610 Assens
9. Friluftsrådet, Scandiagade 13, 2450 København SV
10. Foreningen for Bygnings- og Landskabskultur for Sydfyn, c/o Rudi Rusfort Kragh, Krovej 15, 5762 Vester Skerninge

Fredningsnævnet for Fyn

Albanigade 28, 5000 Odense C
Tlf. 66 11 47 12 - Telefax 66 12 97 12
E-mail: fyn@fredningsnaevn.dk

Odense, den 8. september 2011
Journal nr.: Frs. 31/2011

Svendborg Kommune
Miljø og Teknik
Natur og Vand
Svendborgvej 135
5762 Vester Skerninge

Opførelse af nyt pumpehus - Gl. Lundeborgvej 53, Hesselager

Ved skrivelse af 4. maj 2011 har Svendborg kommune fremsendt en ansøgning fra Svendborg Vand og Affald, hvori Svendborg Vand og Affald søger dispensation til at opføre et nyt pumpehus over en spildevandspumpestation på adressen Gl. Lundeborgvej 53, Hesselager.

Det er oplyst, at man ønsker at hæve terrænet ca. 50 cm på et ca. 260 m² stort areal, og der opføres et pumpehus med dimensionerne 3,5 m x 6 m x ca. 3,3 m.

Det er endvidere oplyst, at taghældningen bliver på 26 grader, og beklædningen vil blive sort.

Det er endeligt oplyst, at pumpehuset er nødvendigt for at overholde arbejdstilsynets regler, og at alternativ placering ikke er mulig.

Arealet, der ejes af Svendborg Kommune, er beliggende i et område, der er fredet ved Naturklagenævnets kendelse af 14. december 2010.

Det fremgår af kendelsens § 1, at fredningens formål er hensynet til plante- og dyreliv, at forbedre områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter m.v. I § 3 er det bestemt, at der ikke må foretages terrænændringer, opføres bebyggelse eller etableres anlæg.

Såvel **Svendborg Kommune, DN Svendborg som Naturstyrelsen** har anbefalet, at der meddeles dispensation.

Afgørelse

Under henvisning til at det ansøgte skønnes nødvendigt for håndteringen af spildevand, da ændringen tildels er pålagt af arbejdstilsynet, og da etableringen af det meget begrænsede skur ikke er i strid med fredningens formål, finder et enigt Fredningsnævn, at der kan meddeles dispensation til det ansøgte.

Fredningsnævnets afgørelse er truffet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

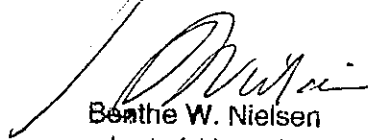
Nævnets afgørelse kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 78, stk. 3, indbringes for Natur- og Miljøklagenævnet af de i samme lovs § 86 nævnte klageberettigede. Klagen indgives skriftligt til fredningsnævnet, der videresender klagen til Naturklagenævnet, jf. naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 2.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den klageberettigede.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før ovennævnte frist er udløbet.

Tilladelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år efter, den er meddelt.

Jørgen Petersen

Bente W. Nielsen
kontorfuldmægtig

Afgørelse af 16. februar 2021

Dispensation til anvendelsesændring af driftsbygning

Svendborg Kommune har ved mail af 3. november 2020 på vegne af lodsejeren fremsendt en ansøgning om tilladelse til at renovere og ændre anvendelse af en driftsbygning på matr.nr. 1k Hesselager Hgd, Hesselager på adressen Gl. Lundeborgvej 55, 5874 Hesselager.

Sagsfremstilling

Lodsejeren har i ansøgningen, der indeholder fotos og tegningsmateriale, oplyst blandt andet:

" ...

Bygningen, en tidligere hesteomgang opført år 1870, som bevaringsværdig - en 12 kantet bygning, sort bindingsværk med rødkalkede mursten og stråtag beskrevet og afbillede i "Kulturmiljø Hesselagergård" samt i vedhæftede billeder.

...

Den vil efter renovering skulle bruges til lokal kulturformidling som f.eks. Jernalder fund i resterne af Danmarks ældste handelsplads, som delvist ligger i mosen på ejendommens matrikel. Svendborg Museum vil gerne samarbejde omkring dette.

...

Som en del af Kulturmiljø Hesselagergaard, madpakkehus med ord/bænk, vil bygningen være åben for offentligheden.

...

Bygningen ligger på ruten "Øhavsstien".

...

Bygningens oprindelige funktion som hesteomgang, hvilket er en bygning, hvor hesten gik rundt og rundt og rundt, for at trække f.eks. en kværn, som maledede korn.

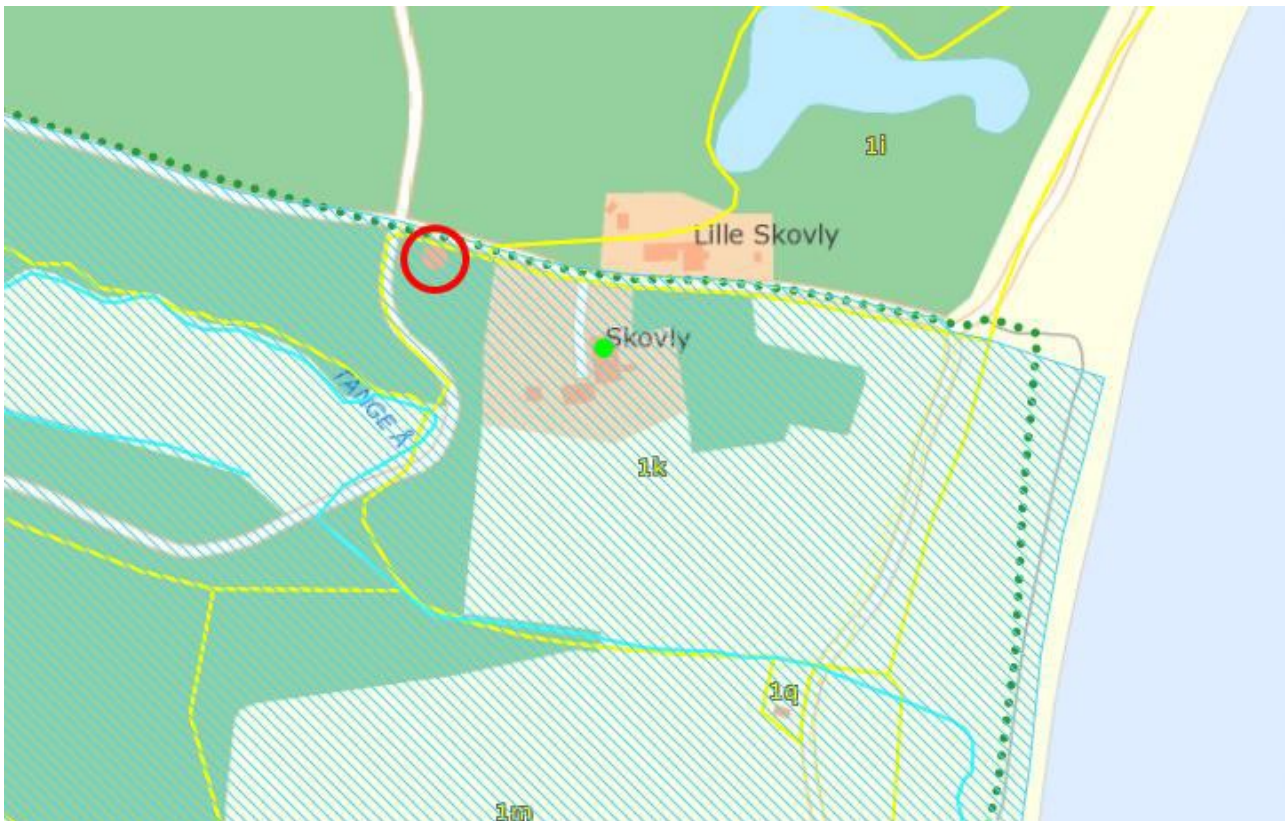
Der er ikke mange tilbage i DK, og denne er sjælden på grund af, at den er fritliggende og overdækket med eget tag.

Der vil blive etableret strøm, vand og vandskylende toilet i bygningen.

Bygningen renoveres udvendig i nuværende udseende uden ydre bygningsmæssige ændringer.

Vand og strøm vil blive gravet ned langs grusvejen, og ind til hovedhuset, over gårdspladsen. Det er aftalt med Svendborg Museum, museumsinspektør/ledende arkæolog Lone C. Nørgaard, at de overværer gravearbejdet.

Af en afgørelse medsendt ansøgningen fremgår det, at Kystdirektoratet ved afgørelse af 24. september 2020, at direktoratet har givet dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 65b, stk. 1, jf. § 15, til at ændre anvendelse af bygningen samt indrette toilet, vand og strøm.

Placeringen af den omhandlede ejendom er vist med rød cirkel, fredningen med skravering og Øhavsstien med grøn prikket linje.

Fredningen

Området ligger inden for fredningen af Gl. Lundeborg, der blev fredet ved Naturklagenævnets afgørelse af 14. december 2010.

Fredningen indeholder følgende bestemmelser af betydning for sagens afgørelse:

" ...

§ 1. Fredningens formål.

Fredningens formål er:

- at bevare og forbedre levedulighederne for plante- og dyreliv,
- at bevare og forbedre områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter,
- at sikre og formidle kulturhistoriske og geologiske interesser,
- at sikre og forbedre offentlighedens adgang,
- at sikre og udvikle områdets rekreative kvaliteter, og
- at skabe grundlag for naturpleje.

...

§ 3. Tilstandsændringer, byggeri, tekniske anlæg, oplag m.v.

Der må ikke foretages terrænændringer, opføres ny bebyggelse eller etableres anlæg.

Der må ikke etableres nye boliger i området. Udvidelse af eksisterende boliger reguleres efter planlovens landzonebestemmelser, dog må der ikke ske udvidelser til et samlet bruttoetageareal over 250 m².

...

§ 9. Dispensation.

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningen, når det ansøgte ikke vil strid mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

..."

Høring

Svendborg Kommune har i en indstilling dateret den 3. november 2020 og vedhæftet fremsendelsesmailen oplyst, at kommunen indstiller det ansøgte til fredningsnævnet og samtidig anbefaler en godkendelse af projektet. Kommunen har i begrundelsen for indstillingen anført følgende:

"Svendborg Kommune har ikke foretaget besigtigelse af den tidligere drifts-bygning, 'Beths hus', da projektet kun vedrører ændringer indvendigt i bygningen.

Fredningen har bl.a. til formål at sikre og formidle de kulturhistoriske og geologiske interesser samt at sikre og udvikle områdets rekreative kvaliteter.

Svendborg Kommune vurderer, at det beskrevne projekt er helt i tråd med fredningens formål, og da bygningen tillige ligger ved den offentlige vandre-rute, Øhavsstien, vil offentligheden generelt have glæde af den ændrede anvendelse af den tidligere hesteomgang, nu med kulturformidling og faciliteter som indlagt vand, strøm og toilet, idet den er åben for offentligheden.

Projektområdet ligger 1,5 km udenfor nærmeste Natura-2000 område nr. 116 Centrale Storebælt og Vresen (EF-Habitatområde H100). Det er Svendborg Kommunes vurdering, at det ansøgte ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter, kan påvirke Natura-2000 området væsentligt eller ødelægge eller beskadige leve- eller voksesteder for de arter, der indgår i udpegningsgrundlaget.

Svendborg Kommune vurderer endvidere, at projektet som ovenfor beskrevet, ikke vil medføre beskadigelse eller ødelæggelse af plantearter eller yngle-rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Svendborg Kommune vil derfor gerne indstille til Fredningsnævnet for Fyn om at give dispensation til det ansøgte".

Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening og Friluftsrådet har valgt ikke at svare.

Denne afgørelse er truffet på skriftligt grundlag.

Fredningsnævnets begrundelse og afgørelse

Under hensyn til det oplyste om, at der ikke vil blive foretaget ydre ændringer af den omhandlede bygning, og at den efter renovering skal anvendes til lokal kulturformidling med offentlig adgang, hvilket er i overensstemmelse med fredningens formål om blandt andet at sikre og formidle kulturhistoriske og geologiske interesser, at sikre og forbedre offentlighedens adgang samt at sikre og udvikle områdets rekreative kvaliteter, finder et enigt fredningsnævn at det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Under hensyn til det af Svendborg Kommune oplyste er naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 og 3 ikke til hinder for den meddelte tilladelse.

Dispensationen er givet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt.

Klage skal ske via nævnets klageportal, som der linkes til på <https://kpo.naevneneshus.dk>, hvor der også er nærmere vejledning i klageproceduren, se <https://naevneneshus.dk>.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer. Der kan findes nærmere vejledning om betaling af klagegebyr på Nævneshus' hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Tilladelsen må ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, den er givet, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2.

Anni Højmark
formand

FREDNINGSNÆVNET FOR FYN

Svendborg Kommune
på vegne af lodsejeren

Christiansvej 41
5700 Svendborg
Tlf. 93 56 40 70

fyn@fredningsnaevn.dk
www.fredningsnaevn.dk
J.nr. FN-FYN-52-2021
Dato: 28. juni 2022

Afgørelse af 28. juni 2022

Dispensation til lovliggørelse af en udestue

Svendborg Kommune har ved mail af 3. december 2021 på vegne af lodsejeren fremsendt en ansøgning om lovliggørende dispensation til en udestue på matrikel.nr. 1e Hesselagergård Hgd., Hesselager på adressen Gl. Lundeborgvej 49, 5874 Hesselager.

Sagsfremstilling

Af en medsendt "Ansøgning for BR18 – Servicemål Simpelt Byggeri" af 26. marts 2021 fremgår blandt andet, at udestuen har et areal på 12 m². Af et medfølgende kort fremgår det, at udestuen er opført op ad den eksisterende beboelse skjult bag denne set fra Gl. Lundeborgvej og vandet mod nordvest.

Af supplerende oplysninger indeholdende fotos af udestuen fra lodsejeren af 28. november 2021 vedhæftet kommunens fremsendelsesmail frem går det, at udestuen er udført i mursten, glas og aluminium og er placeret væk fra vandet og mod vest, integreret med den eksisterende bygning.

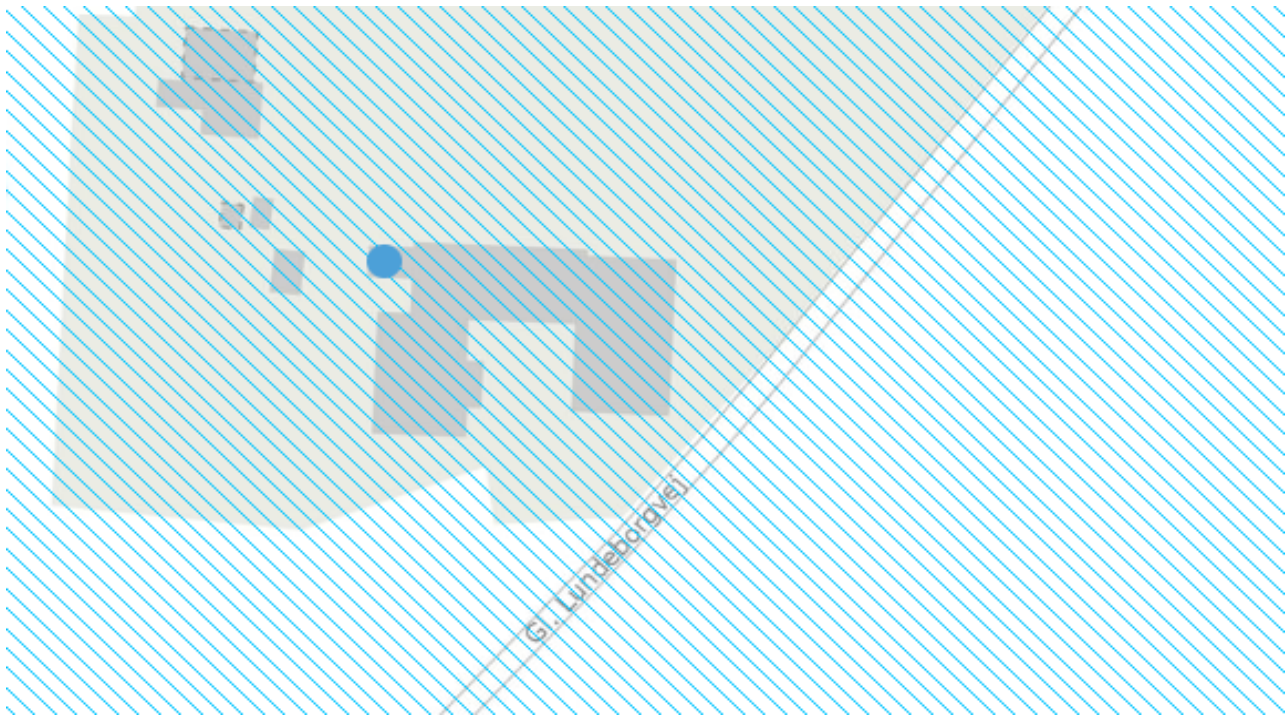
Kystdirektoratet har ved afgørelse af 7. juni 2021 meddelt lovliggørende dispensation til udestuen. Af Kystdirektoratets afgørelse fremgår blandt andet følgende:

" ...

Den bygningsdel, der i ansøgningsmaterialet er betegnet udestue udgør en udvidelse af boligen. Efter praksis meddeles der normalt dispensation til et stuehus af en passende størrelse, når det samlede boligareal herved ikke overstiger 250 kvm, og når der ikke er konkrete landskabelige forhold, der taler imod en dispensation. Det er Kystdirektoratets umiddelbare vurdering, at udvidelsen af boligdelen med udestuen på 10 kvm kan rummes af denne praksis, og meddeler på denne baggrund dispensation til udestuen.

Kystdirektoratet har vurderet det ansøgte i forhold til international lovgivning om naturbeskyttelse og konkluderet, at der ikke er hensyn, der taler afgørende imod det ansøgte.

..."

Den omtrentlige placering af det ansøgte er vist med en blå prik og fredningen er vist med skravering.

Fredningen

Området ligger inden for fredningen af Gl. Lundeborg, der blev fredet ved Naturklagenævnets afgørelse af 14. december 2010. Fredningen indeholder følgende bestemmelser af betydning for sagens afgørelse:

” ...

§ 1. Fredningens formål.

Fredningens formål er:

- at bevare og forbedre levedygtighederne for plante- og dyreliv,
- at bevare og forbedre områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter,
- at sikre og formidle kulturhistoriske og geologiske interesser,
- at sikre og forbedre offentlighedens adgang,
- at sikre og udvikle områdets rekreative kvaliteter, og
- at skabe grundlag for naturpleje.

...

§ 3. Tilstandsændringer, byggeri, tekniske anlæg, oplag m.v.

Der må ikke foretages terrænændringer, opføres ny bebyggelse eller etableres anlæg.

Der må ikke etableres nye boliger i området. Udvidelse af eksisterende boliger reguleres efter planlovens landzonebestemmelser, dog må der ikke ske udvidelser til et samlet bruttoetageareal over 250 m².

...

§ 9. Dispensation. Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningen, når det ansøgte ikke vil strid mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

...”

Høring

Svendborg Kommune har vedhæftet fremsendelsesmailen fremsendt indstilling af 3. december 2021. I indstillingen, der indeholder fotos af udestuen, har kommune blandt andet udtalt følgende:

” ...

Ifølge det fremsendte ansøgningsmateriale, ønskes en række bygninger beliggende Gl. Lundeborgvej 49 lovliggjort. Det vedrører udestue, læskur for husdyr, hønsehus og drivhus.

Kun udestuen fra 2016 er opført efter fredningens ikrafttrædelse i 2009, øvrige bygninger/anlæg kan erkendes på luftfotos tilbage fra før 2009, og kræver derfor ikke fredningsnævnets behandling.

Svendborg Kommune indstiller det ansøgte (lovliggørelse af udestue) til Fredningsnævnet for Fyn og anbefaler samtidig en godkendelse af projektet.

Redegørelse for sagen

Svendborg Kommune har i forbindelse med byggesagsbehandling af ansøgning om lovliggørelse af en række bygninger på Gl. Lundeborgvej 46 (5874) konstateret, at den senest etablerede bygning, en udestue fra 2016, ikke er lovliggjort i forhold til fredningen på arealet. Udestuen (B7) beskrives som udført i mursten, glas og aluminium, vender væk fra vandet og integreret med eksisterende bygning (B2/B1). Udestuen er 4 m lang, 3 m bred og 2,80 m høj – se tegning og billeder fra ansøgningens supplerende oplysninger.

...

Kommunens begrundelse for indstilling

Svendborg Kommune har i forbindelse med byggesagsbehandling af en række bygninger på Gl. Lundeborgvej 46 (5874) konstateret, at den senest etablerede bygning, en udestue fra 2016, ikke er lovliggjort i forhold til fredningen på arealet.

...

Svendborg Kommunes byggesagsafdeling har oplyst, at beboelse inklusiv udestue er 254 m². Dette vurderes i strid med fredningens § 3 om et maks. tilladeligt bruttoetageareal på 250 m².

Byggesagsafdelingen oplyser også, at grænsen i planloven blev hævet for nogle år siden, hvilket giver mulighed for at bygge op til 500 m² bolig uden landzonetilladelse.

Dette hænger i denne konkrete sag ikke sammen med fredningsdeklarationen, som vægter højest. Der er i øvrigt udbetalt erstatning til ansøger for fredningen, dvs. ansøger har været bekendt med fredningens § 3 om antal maks. kvadratmeter bebyggelse.

Det er imidlertid kommunens vurdering, at kvadratmeter-overskridelsen er af mindre betydning i forhold til den samlede bygningsmasse, og derfor bør lovliggøres.

Projektområdet ligger ca. 1,6 km udenfor nærmeste Natura-2000 område nr. 116 Centrale Storebælt og Vresen (EF-Habitatområde H100). Det er Svendborg Kommunes vurdering, at det ansøgte ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter, kan påvirke Natura-2000 området væsentligt eller ødelægge eller beskadige leve- eller voksesteder for de arter, der indgår i udpegningsgrundlaget.

Svendborg Kommune vurderer endvidere, at projektet som ovenfor beskrevet, ikke vil medføre beskadigelse eller ødelæggelse af plantearter eller yngle-rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Svendborg Kommune vil trods overskridelsen af antal tilladeligt bruttoetageareal gerne indstille til Fredningsnævnet for Fyn om at give dispensation til det ansøgte.

...”

Dansk Ornitologisk Forening har i mail af 16. december 2021 udtalt blandt andet følgende:

” ...

Vi ønsker i aktuelle sag ikke at gøre brug af vores indsigelsesret i forhold til udestuebyggeriet. Dog skal vi udtrykke vores betænkelighed ved, at en opførelse af byggeri i strid med lovgivningen og fredning kan danne præcedens ved at dispensere for bestemmelserne. Fredningen er lavet for almenvellets skyld.

...”

Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet har valgt ikke at udtale sig.

Denne afgørelse er truffet på skriftligt grundlag.

Fredningsnævnets begrundelse og afgørelse

Et enigt fredningsnævn lægger på baggrund af det af Svendborg Kommune oplyste til grund, at alene udestuen kræver dispensation fra fredningen. Der er i ansøgningsmaterialet angivet en størrelse på udestuen på både 10 og 12 kvm.

Den ansøgte udestue er placeret i forbindelse med den eksisterende beboelsesejendom og således, at den er skjult set fra Gl. Lundeborgvej og fra vandet, ligesom den er delvist skjult af eksisterende bygninger set fra nordvest. På denne baggrund og henset til den forholdsvis lille størrelse af udestuen, finder et enigt fredningsnævn, at det ansøgte ikke strider mod fredningens formål herunder om at bevare og forbedre områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter.

Et enigt fredningsnævn finder endvidere henset til den konkret lille overskridelse af det tilladte bebyggede areal, og da der er tale om en udestue, der er sammenbygget med hovedhuset og må anses for at være en naturlig del af en beboelsesejendom, at der kan meddeles lovliggørende tilladelse til den ansøgte udestue.

Som følge af det anførte meddeles tilladelse som ansøgt.

Efter det af kommunen oplyste er naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 og 3 ikke til hinder for den meddelte dispensation, ligesom fredningsnævnet vurderer, at det ikke skader integriteten af det pågældende Natura-2000 område nr. 116 (Fuglebeskyttelsesområde 73 og 98 og Habitatnr. 100) Centrale Storebælt og Vresen.

Dispensationen er givet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt.

Klage skal ske via nævnets klageportal, som der linkes til på <https://kpo.naevneneshus.dk>, hvor der også er nærmere vejledning i klageproceduren, se <https://naevneneshus.dk>.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer. Der kan findes nærmere vejledning om betaling af klagegebyr på Nævnenes hus' hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Tilladelsen må ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, den er givet, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2.

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Anni Højmark', written in a cursive style.

Anni Højmark
formand

Afgørelse af 25. juli 2022

Dispensation til opførelse af jordvarmeanlæg

Svendborg Kommune har ved mail af 5. april 2022 fremsendt en ansøgning på vegne af lodsejeren om dispensation til at etablere et jordvarmeanlæg på matr.nr. 6 Lundeborg By, Oure og 1e Hesselagergård Hgd., Hesselager på adressen Gl. Lundeborgvej 49, 5874 Hesselager.

Denne afgørelse er truffet på skriftligt grundlag som en formandsbeslutning i henhold til forretningsordenens § 10, stk. 5.

Sagsfremstilling

Af en medsendt "Ansøgning for Jordvarme, anmeldelse" af 23. februar 2022 fremgår blandt andet, at anlægget, der er to-strengt, får et grundareal på 800 m². Varmeslanger og hovedledningens diameter er opgivet til 40 mm og nedgravningsdybden er angivet til at være 0,90 meter.

Videre fremgår det af en medsendt "Ansøgning for Jordvarme, anmeldelse" af 23. februar 2022, at varmeslangerne føres gennem husets fundament. Den samlede længde af varmeslanger vil være 700 meter.

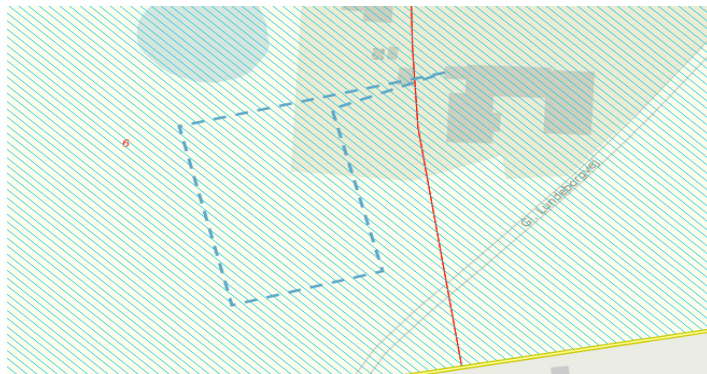
Af en medsendt tegning af det ansøgte fremgår det, at varmeslangerne vil blive udlagt ca. 32 meter fra bebyggelsen ud fra en brønd og over et areal på 70 m* 11 m.

Svendborg kommune har ved mail af 30. juni 2022 videresendt en mail fra installatøren af samme dato, hvoraf fremgår følgende:

" ...

Brønd er et ø 600 mm pe rør med et pe låg så den er tilgængelig. Brønddæksel ligger plant med terræn, så det vil ikke være synligt uden man står og kigger ned oven på det. Farve er sort. Indmad som ligger skjult under terræn i røret er 2 rustfri fordelere til jordvarmeslangerne.

..."

På kortet er fredningen vist med skravering og den omtrentlige placering af det ansøgte jordvarmeanlæg er vist med stiplet linje.

Fredningen

Området ligger inden for fredningen af Gl. Lundeborg, der blev fredet ved Naturklagenævnets afgørelse af 14. december 2010.

Fredningen indeholder følgende bestemmelser af betydning for sagens afgørelse:

” ...

§ 1. Fredningens formål.

Fredningens formål er:

- at bevare og forbedre levedulighederne for plante- og dyreliv,
- at bevare og forbedre områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter,
- at sikre og formidle kulturhistoriske og geologiske interesser,
- at sikre og forbedre offentlighedens adgang,
- at sikre og udvikle områdets rekreative kvaliteter, og
- at skabe grundlag for naturpleje.

...

§ 3. Tilstandsændringer, byggeri, tekniske anlæg, oplag m.v.

Der må ikke foretages terrænændringer, opføres ny bebyggelse eller etableres anlæg.

...

§ 9. Dispensation.

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningen, når det ansøgte ikke vil strid mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

” ...

Høring

Af en indstilling fra Svendborg Kommune af 5. april 2022 medsendt ansøgningsmailen udtaler kommunen blandt andet følgende:

” ...

Jordvarmeanlægget ønsket etableret på græsarealet sydvest for bygningerne – se nedenstående oversigtskort med fredningsafgrænsning.

...

Ifølge det fremsendte ansøgningsmateriale, ønskes jordvarmeanlæg nedgravet på et ca. 800 m² stort græsareal sydvest for bygningerne som erstatning for anden opvarmningsform.

Svendborg Kommune indstiller det ansøgte til Fredningsnævnet for Fyn og anbefaler samtidig en godkendelse af projektet.

...

Ifølge supplerende oplysninger til ansøgning, ønskes 600 m slanger nedpløjet fra brønd og ud i græsarealet, hvor arealet efterfølgende tromles. 32 m hovedledning nedgraves fra brønd til hus gennem haven i 0,9 m's dybde, hvor dette retableres og gensås med græs. Ud fra tegningerne ses brønden at skulle opsættes ved bevoksning i overgang fra have til græsareal.

...

Andre forhold indenfor projektområdet

Der er strandbeskyttelse på arealet som administreres af Kystdirektoratet. Projektet kræver bl.a. landzonetilladelse fra Svendborg Kommune.

Kommunens begrundelse for indstilling

Svendborg Kommune har ikke foretaget besigtigelse, men gransket luftfotos og kan som følge heraf konstatere, at jordvarmeanlægget ønskes nedlagt i græsmark sydvest for bolig.

Af det fremsendte materiale og ud fra højdekurver på KortInfo kan det konstateres, at det ønskede jordvarmeanlæg skal placeres på et højt beliggende græsareal i ca. kote 6,5 m og slangebrønden tæt ved eksisterende bevoksning mellem have og græsmark. Ifølge det oplyste vil græsarealet efter nedlægning af anlæg blive reableret således, at græsareal og terræn fremstår som før.

Det er Svendborg Kommunes vurdering, at etablering af jordvarmeanlæg, er et teknisk anlæg, som jf. fredningens § 3 ikke må etableres. Det er dog samtidig kommunens vurdering, at anlægget som beskrevet ikke vil forandre områdets landskabelige og naturmæssige karakter, idet græsarealet reableres efter nedlægning af jordslanger således, at det fremstår som før, og idet slangebrønd opsættes tæt ved bevoksning og derved i skjul for omgivelserne.

Samlet set vurderer Svendborg Kommune, at projektet ikke strider imod fredningens omfang og således ikke vil forandre den landskabelige karakter på ejendommen.

Projektområdet ligger ca. 1,6 km udenfor nærmeste Natura-2000 område nr. 116 Centrale Storebælt og Vresen (EF-Habitatområde H100).

Det er Svendborg Kommunes vurdering, at det ansøgte ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter, kan påvirke Natura-2000 området væsentligt eller ødelægge eller beskadige leve- eller voksesteder for de arter, der indgår i udpegningsgrundlaget.

Svendborg Kommune vurderer endvidere, at projektet som ovenfor beskrevet, ikke vil medføre beskadigelse eller ødelæggelse af plantearter eller yngle-rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Svendborg Kommune vil derfor gerne indstille til Fredningsnævnet for Fyn om at give dispensation til det ansøgte.

..."

Dansk Ornitologisk Forening har i mail af 20. april 2022 udtalt blandt andet følgende:

..."

Dansk Ornitologisk Forening har ingen indvendinger mod jordvarmeanlægget. Da der sker reablering efter nedlæggelsen, er det kun i anlægsperioden, at der vil være forstyrrelse. Vores fokus er på fuglene, og vi ser ingen risiko for, at der vil ske skade for fuglelivet.

..."

Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet har valgt ikke at udtale sig.

Fredningsnævnets begrundelse og afgørelse

Denne afgørelse træffes som en formandsbeslutning, da det ansøgte, således som det er beskrevet, skønnes at være af underordnet betydning i forhold til fredningens formål, jf. forretningsordenens § 10, stk. 5.

Under hensyn til at anlægget er nedgravet, bortset fra en slangebrønd, som vil ligge plant med terrænet og skjult af bevoksning, samt til at området reetableres efter etablering af anlægget, finder formanden ikke, at

det ansøgte vil påvirke områdets landskabelige og naturmæssige værdier eller i øvrigt være i strid med fredningens formål.

På denne baggrund og under hensyn til formålet med det ansøgte meddeler formanden tilladelse i overensstemmelse med det ansøgte.

Under hensyn til det af Svendborg Kommune oplyste er naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 og 3 ikke til hinder for den meddelte dispensation, ligesom formanden vurderer, at det ansøgte ikke vil skade integriteten af det nærmeste Natura-2000 område nr. 116 Centrale Storebælt og Vresen (Habitatområde H100)

Dispensationen er givet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt.

Klage skal ske via nævnets klageportal, som der linkes til på <https://kpo.naevneneshus.dk>, hvor der også er nærmere vejledning i klageproceduren, se <https://naevneneshus.dk>.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer. Der kan findes nærmere vejledning om betaling af klagegebyr på Nævneshus' hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Tilladelsen må ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, den er givet, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2.

Anni Højmark
formand

Afgørelse af 20. december 2023

Ansøgning om delvis lovliggørende dispensation til opstilling af shelter og telte samt etablering af tre træterrasser

Svendborg Kommune har ved mail af 29. juni 2023 på vegne af lodsejer fremsendt en ansøgning om lovliggørende dispensation til ændret arealanvendelse på matr.nr. 1k Hesselagergård Hgd., Hesselager med adressen Gl. Lundeborgvej 55, 5874 Hesselager.

Sagsfremstilling

Af ansøgningen, som indeholder kortmateriale og som er dateret den 29. marts 2023, fremgår blandt andet følgende:

" ...

Hermed søges om dispensation til følgende på matr.nr. 1 k Hesselager Hgd., Hesselager beliggende Gl. Lundeborgvej 55:

- Én shelter hytte på 11,5 m² med dør.
- Tre træterrasser: 1 á 5x8 meter, 1 på 4,8x6 meter og 1 på 5x7 meter,
- to telte á 5 meter i diameter og ét telt á 4 meter i diameter.
- Ét indiansk tipi telt på 4,30 meter i diameter uden bund og med indvendig bålplads opsat på strandengen.

Ovennævnte hytte og to af de tre ansøgte træterrasser er opført på nuværende tidspunkt, og jeg skal indledningsvis beklage, at der ikke er søgt om de fornødne dispensationer fra fredning af Gl. Lundeborg området forud for opførelsen.

Placeringen af ovennævnte er sket på nænsom vis, således at både den lille hytte og træterrasserne efter behov, vil kunne nedtages uden at efterlade sig spor i området. Det meget lille omfang vil ikke være mærkbart i forhold til intentionen med fredningen om at skabe sammenhængende natur fra nord til syd. Jeg mener samlet set, at der er tale om anlæg af meget lille omfang, som har en ikke-blivende karakter, og som kan opføres i respekt for formålet med fredningen.

Ovennævnte ansøgte bygning, tipitelt, telte og terrasser vil hverken forstyrre eller ødelægge levemulighederne for plante- og dyrelivet.

Der er heller ikke foretaget - og vil ikke blive foretaget - terrænmæssige ændringer i forbindelse med ovennævnte bygninger og anlæg, og således vil områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter blive bevaret.

Det er min opfattelse, at fredningssagen i sin tid blev rejst med et overordnet ønske om at sikre, at der ikke kunne ske byudvikling på arealerne nord for Lundeborg by, samt også at sikre, at der ikke kunne etableres campingplads i samme område. Dette har fredningen sikret.

Min hensigt med det ansøgte er ikke i strid med fredningens formål. Jeg ønsker at sikre offentlighedens adgang, og at dele den særlige oplevelse det er at være tæt på det særlige landskab og den natur, som vi er så heldige at bo midt i. Samtidigt kan vi formidle de forskellige lag af historie, der knytter sig til lokalområdet, hvilket netop er formålet med fredningen.

Jeg har således sideløbende igangsat et andet lokalt projekt, projekt "Madpakkehus og kulturformidlingssted i den tidligere hesterundgang" som både er støttet af Realdania og Svendborg Kommune. Hesterundgangen forventes at kunne blive taget i brug af offentligheden i 2023.

De ansøgte telte giver mig indtægter. Det har gjort det muligt at finansiere en ansat i flex-job i 3½ år, som varetog projektledelsen med fondsansøgninger og af istandsættelsen af hesterundgangen, som uden indtægter ville have været faldet i den næste storm og ligge som en ruin på ubestemt tid. I marts 2022 deltog vi i et drøftelsesmøde med borgmester Bo Hansen om målet for Svendborg Kommune om at være en levende og aktiv kommune. Det er vores indtryk at vi blev inviteret med til mødet, netop fordi vi med vores aktiviteter og bidrag muliggør at flere får adgang til det særlige herregårdslandskab på en respektfuld måde.

Jeg er optaget af, at offentligheden på en ikke belastende måde får adgang til området. Det er derfor afgørende for mig, at der er tale om meget få og små byggerier, samt at det er en meget kort periode aktiviteterne foregår indenfor. Og vi fortsat afslår alle de aktiviteter der netop vil belaste området. Vi får mange forespørgsler om fester, camps etc. og den slags aktiviteter afviser vi, da det ikke er i tråd med vores vision om at vores brug af området skal være nænsomt imod omgivelserne.

Tipiteltet på strandengen vil være offentligt tilgængeligt.

Vi har i 2022 haft opstillet et originalt indiansk tipitelt med teltstænger af tynde bøgetræer fra skoven. Tipien er tiltænkt børn og deres voksne, spejdere og andre interesserede, som ønsker at benytte tipien. Der er opsat et bål fad, og der er lagt brænde fra skoven, hvis der er ønske om at lave snobrød eller andet på bålet. Tanken er at der efter forespørgsel på ejendommen er offentlig brug af denne facilitet med respekt for naturen. Efter nedtagningen af teltet i august måned 2022 var der ingen tegn på belastning af naturområdet.

Hytten og de tre telte på træterrasser, kan tilgås af alle som køber adgang til at overnatte i disse. Typisk er der 2 overnattende gæster i hvert telt og i hytten. Perioden hvor der er gæster i teltene og i hytten går fra 1. maj og til start/midt september.

Vi har som beskyttelse af området omkring Hesselagergård gennemført istandsættelse og renovering af det runde hus i skoven som tidligere hesteomgang på ejendommen med støtte fra Realdania Fonden og fra Svendborg Kommune. Arbejderne er her i foråret 2023 netop ved at være afsluttet, og området er nu tilført et "Madpakkehus og et kulturformidlingssted" hvor der i perioder er offentlig adgang.

Ejendommen Skovly med sine i alt fire oprindelige bygninger ønskes på sigt bragt i oprindelig stand med etablering af den oprindelig anlagte have, og ejendommens bygninger ønskes renoveret, så de ikke længere er ved at falde sammen. To af ejendommens fire bygninger er nu bragt i god stand med respekt for oprindeligt udtryk og med nutidige isoleringsstandarder i tag og vinduer. På ejendommens hovedbygning blev der med delvis bygningsfornyelsesstøtte i 2015 gennemført isolering af loft og nyt tag i det oprindelige materialevalg, vinduesudskiftning og etablering af to nye kviste. Siden har vi renoveret resten af hovedbygningen indvendigt og udvendigt.

...

Udlejning af de tre telte på ejendommen i sommerhalvåret har bevirket, at ejendommens renovering har kunnet finansieres og at naturområderne på ejendommen er passet i forhold til tidligere, hvor bygningerne, haven og foldene lå hen uden væsentlig pleje. Ejendommens landskabelige og naturmæssige kvaliteter bevares i væsentlig højere grad efter de tre telte har været udlejet.

Det er netop med indtægterne fra 2-3 telte, at det er muligt at pleje og udvikle området og bygningerne i overensstemmelse med fredningen. Før forfaldt det hele.

For at finansiere pleje af området har vi valgt udlejning af 2-3 telte, da denne aktivitet jo er i bedst overensstemmelse med fredningsbestemmelserne. Vi har en stor kærlighed til området og en langvarig historie på stedet, og vi ønsker på ingen måde at belaste området. Netop derfor har vi valgt teltene og forkastet aktiviteter som bryllup, konfirmation og anden fest. Og ligeledes surfcamps på stranden og udlejning af engen til store familietræf, hvor folk har ønsket at troppe op i store autocampere i nogle dage ad gangen for at samle familie og venner.

De kulturhistoriske og geologiske kvaliteter sikres og formidles. Folden mod vandet har været udgravet af Svendborg Museum for ca. 30 år siden på grund af en jernalderboplads. Vi har talt med Svendborg Museum om en formidlings udstilling i hesterundgangen. Der har indtil for nylig været afholdt jernalder marked på den samme strandeng, med opstilling af 10-20 telte i ca. 1 uge med mange besøgende hver dag.

Der resterer for tiden renovering af to ikke renoverede driftsbygninger i bindingsværk med rød murfarve og stråtag. Begge bygningers tilstand er særdeles kritiske, i såvel tag, fag og i fundamentet.

Adgangen for offentligheden er sikret og forbedret. Med offentlighedens benyttelse af det runde hus som stop for brugere af Øhavs stien og som brug for kulturformidling og ved, at gæster kan have en overnatning i et telt i sommerhalvåret, er områdets rekreative kvaliteter sikret og udviklet. En del af ejendommens aktiviteter er brug af naturen til sports- og fritidsaktiviteter. For tiden er der brug af kajak, jolle, paddelbræt og fiskeri. Der er en af ejendommens faste gæster, der er naturvejleder, og som har svampeture i skoven for offentligheden og undervisning i mad på bål fra ejendommens bålplads.

De kulturhistoriske kvaliteter på ejendommen sikres og bevares. Flere gange årlige vises ejendommens mosaikker udvendigt på husmurene frem for offentligt passerende, som udviser interesser for Elisabeth Møllers mosaikkunst, og hvor der på bygningerne er ophængt 10-15 mosaikker. Hvert år besøges ejendommen af brugere af området med geologiske interesser, og hvor personer møder med metalsøger, og går ejendommen igennem for fund. Folden fra haven mod vandet henligger uberørt, og skaber grundlag for naturpleje ved øget plante- og dyreliv. Der er et fuglekrat som tiltrækker fugle, som vi ikke ser andre steder i området, og fuglekendere er hyppige gæster på ejendommen.

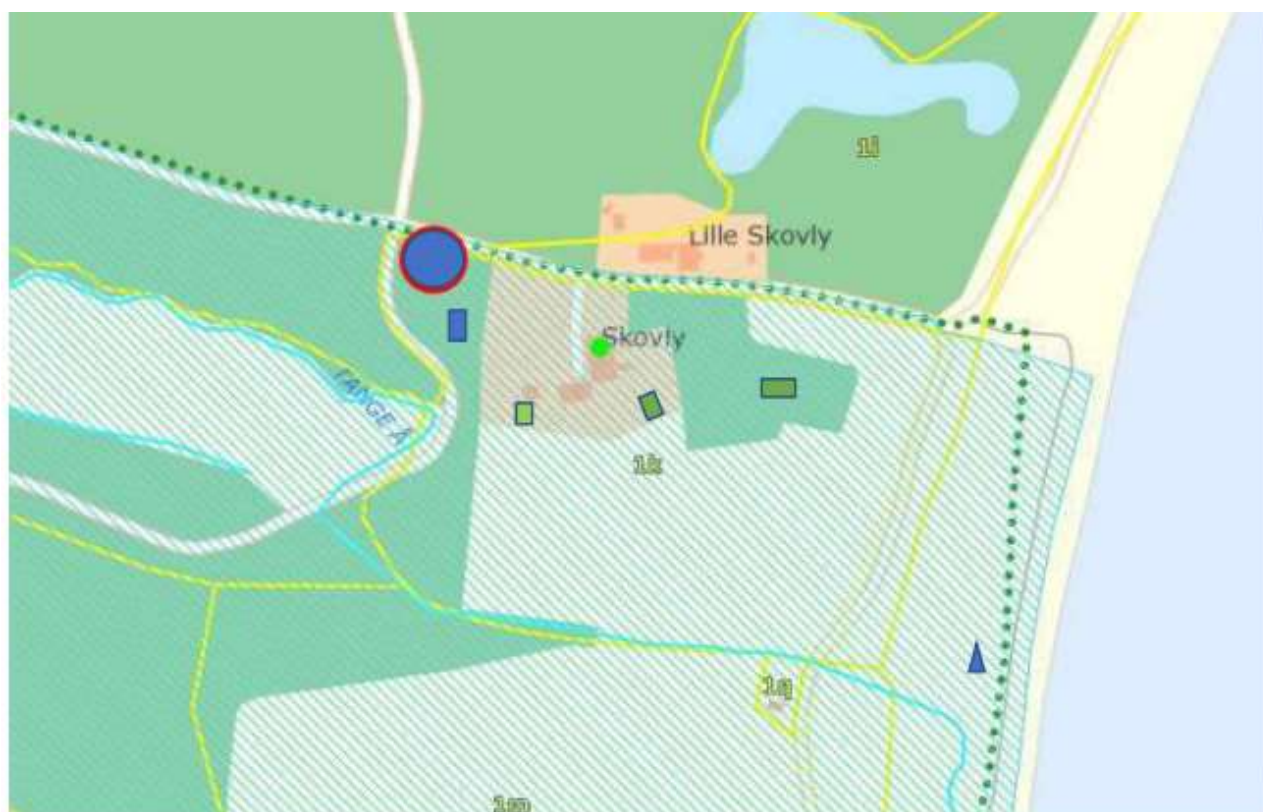
Vi har en åben tilgang til offentligheden. Alle som respekterer områdets plante- og dyreliv er velkomne, og i de seneste 5-10 år er offentlighedens interesse øget mærkbart. Der er kommet flere gæster i skoven, og vi kan se af brugen af et par stole opsat ved strandengen, at ejendommens offentlige brug er øget. Flere gæster bruger ejendommen som udflugtssted, og der bliver spist medbragt mad og drikke. Der er med tanke på naturplejen ikke opsat et sted til skrald, så brugerne selv tager skrald med videre.

Vi sammenligner os med den primitive overnatningsplads til hestevognskøretøjer på matr. nr. 6b, som gennemføres i sommersæsonen. Vi ser os som en del af den turisme og rekreative udvikling der ønskes bibeholdt i lokalområdet.

Telt på folden ved stranden, benævnt "Glampingtelt på beskyttet strandeng
Teltet har været opstillet midlertidigt i få uger i sommerferien 2022, og teltet blev nedtaget i august 2022. Det gøres gældende, at forholdet er af underordnet betydning, fordi teltet er

nedtaget.

..."

■ Hytten

■ Terrasse med telt

▲ Tipi

● Det runde Hus – Hesterundgangen

Kort fra ansøgningen visende det ansøgtes placering. Fredningen er vist med skravering.

Fredningen

Området ligger inden for fredningen af Gl. Lundeberg, der blev fredet ved Naturklagenævnets afgørelse af 14. december 2010.

Fredningen indeholder følgende bestemmelser af betydning for sagens afgørelse:

" ...

§ 1. Fredningens formål.

Fredningens formål er:

- at bevare og forbedre levedulighederne for plante- og dyreliv,
- at bevare og forbedre områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter,
- at sikre og formidle kulturhistoriske og geologiske interesser,

- at sikre og forbedre offentlighedens adgang,
- at sikre og udvikle områdets rekreative kvaliteter, og
- at skabe grundlag for naturpleje.

§ 2. Mål for delområder.

Tange Ådal skal henligge som vedvarende græs uden sprøjtning, kunstgødning og kalkning.

De øvrige med signatur markerede enge og marker skal henligge som vedvarende græs uden sprøjtning, jf. kortbilag 1.

...

§ 3. Tilstandsændringer, byggeri, tekniske anlæg, oplag m.v.

Der må ikke foretages terrænændringer, opføres ny bebyggelse eller etableres anlæg.

...

Der må ikke anbringes campingvogne og lignende. Teltslagning må ikke finde sted. Ved private beboelseshuse kan egen campingvogn parkeres.

...

§ 9. Dispensation.

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningen, når det ansøgte ikke vil strid mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

..."

Høring

Svendborg kommune har vedhæftet fremsendelsesmailen fremsendt en indstilling af 29. juni 2023 og en plejeplan for det fredede område for 2012-2017. Af indstillingen, som indeholder fotomateriale, fremgår blandt andet følgende:

" ...

Svendborg Kommune har på baggrund af en anmeldelse fra Danmarks Naturfredningsforening-Svendborg modtaget ansøgning om lovliggørende dispensation til etablering af shelterhytte, træterrasser med glampingtelte samt tipitelt på overnævnte matrikel indenfor fredet areal omkring Tange Ådal ved Gl. Lundeborg på Gl. Lundeborgvej 55.

...

Svendborg Kommune indstiller det ansøgte til Fredningsnævnet for Fyn og anbefaler samtidig et afslag til projektet.

...

Vedr. Natura 2000-område

Projektområdet ligger ca. 1,5 km udenfor nærmeste Natura 2000-område nr. 116 Centrale Storebælt og Vresen (EF-Habitatområde H100). Det er Svendborg Kommunes vurdering, at det ansøgte ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter, kan påvirke Natura 2000-området væsentligt eller ødelægge eller beskadige leve- eller voksesteder for de arter, der indgår i udpegningsgrundlaget.

Vedr. beskyttede dyre- og plantearter jf. bilag 3 og 5 i naturbeskyttelsesloven

Svendborg Kommune har ikke konkret kendskab til forekomst af bilag IVarter fra bilag 3 indenfor projektområdet på Gl. Lundeborgvej 55.

Ifølge bilag IV-håndbogen (<https://www.dmu.dk/Pub/FR635.pdf>) forekommer følgende bilag IV-arter indenfor det 10 x 10 km kvadrater grid som projektområdet ligger indenfor: hasselmus, vandflagermus,

brunflagermus, sydflagermus, dværgflagermus, markfirben, klokkefrø, stor vandsalamander, spidssnudet frø og strandtudse.

Ingen af ovenstående arter er registreret indenfor projektområdet, men ifølge plejeplanen for området, kan strandengen være potentielt levested for marfirben, hvorfor opsætning af tipitelt på strandengen ikke udelukkes at kunne medføre negativ påvirkning af denne arts yngle- og rasteområde.

Svendborg Kommune er ikke bekendt med forekomst af plantearter, der fremgår af samme lovs bilag 5, såsom fruesko, mygblomst, enkelt månerude mv., og vurderer derfor, at projektet som ovenfor beskrevet, ikke vil medføre beskadigelse eller ødelæggelse af ovennævnte plantearter.

Det er Svendborg Kommunes samlede vurdering, at de ansøgte anlæg på Gl. Lundeborgvej 55 ikke umiddelbart vil beskadige eller ødelægge bilag IV-arters yngle- eller rasteområder (dog undtagen hvis der forefindes markfirben på det kystnære areal) eller ødelægge plantearter fra ovennævnte bilag 3 og 5

Kommunens begrundelse for indstilling

Svendborg Kommune har ikke foretaget besigtigelse af de anmeldte forhold, da fotos fra anmeldelse og ansøgers bemærkninger vurderes fyldestgørende nok.

Kommunen har i december 2012 udarbejdet en plejeplan for det fredede område ved Gl. Lundeborg 2012-2017 – se vedlagt.

Af denne plejeplan fremgår det bl.a., at der på de kystnære arealer på ejendommen findes en række karakteristiske eng- og moseplanter, vigtige levesteder for insekter, fugle og flagermus samt potentiale for forekomst af markfirben på de åbne og sandede naturarealer ved kysten. At Øhavsstien går gennem det fredede område fra Lundeborg Havn op langs stranden og videre ad Gl. Lundeborgvej, som følger Tange ådal mod vest op til Hesselbjerggård. At der går flere stier i området, og at der er opsat formidlingsskilte om de arkæologiske interesser og herregårdsskabet samt at de eksisterende stier skal markeres med viserpæle samt afslås/beskæres for opvækst, så tilgængeligheden forbedres. At en stor del af arealerne langs kysten er udpeget som kulturarvsareal af Svendborg Museum og Kulturstyrelsen, som skal høres forud for terrænreguleringer eller gravearbejder. At naturbeskyttelseslovens almindelige adgangsregler gælder i det fredede område, samt at den offentlige adgang skal forbedres og formidles, så offentligheden kan få glæde af de naturmæssige, landskabelige og kulturhistoriske værdier, som plejen skal genskabe og bevare.

Fredningen har bl.a. til formål at sikre og formidle de kulturhistoriske og geologiske interesser samt at sikre og udvikle områdets rekreative kvaliteter. Der står i plejeplanen ikke noget om, at der skal sikres overnatningsmuligheder for områdets besøgende.

I forhold til det ansøgte projekt vurderes shelterhytte og terrasser med glampingtelte at være placeret indenfor ca. 50 m fra beboelsen, og tipiteltet på strandengen er placeret ca. 200 m fra beboelsen - dette opmålt på luftfoto.

...

Svendborg Kommune vurderer, at det beskrevne projekt er i strid med fredningen af Gl. Lundeborg - nærmere § 3, som siger, at det ikke er tilladt at opføre bebyggelse eller etablere anlæg, medmindre sådanne tilstandsændringer umiddelbart er tilladt i de efterfølgende bestemmelser.....Der må ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted.'

Det er ydermere kommunens vurdering, at de ønskede anlæg ikke er med til at bevare og forbedre områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter dvs. er i strid medfredningens formålsparagraf. Det ansøgte vurderes – som vel beskrevet i ansøgningen – primært at have til formål at tilgodese ejers behov for vedligehold af bygninger samt etablering af en oprindelig anlagt have gennem indtægter fra

udlejning af de opstillede anlæg. Svendborg Kommune vil derfor gerne indstille til Fredningsnævnet for Fyn om at give afslag til det ansøgte.

..."

Danmarks Naturfredningsforening har i mail af 7. september 2023 udtalt følgende:

" ...

Danmarks Naturfredningsforening, Svendborg bakker fuldt op om Svendborg Kommunes indstilling i sagen

..."

Dansk Ornitologisk Forening og Friluftsrådet har valgt ikke at udtale sig.

Der har under sagens behandling været foretaget besigtigelse den 27. november 2023.

Fredningsnævnets begrundelse og afgørelse

Et enigt fredningsnævn finder, at det ansøgte er i strid med fredningen, der er etableret så sent som i 2010, § 3, der forbyder ny bebyggelse og etablering af anlæg, teltslagning samt at der anbringes campingvogne og lignende i området. Der kan alene meddeles dispensation fra denne bestemmelse, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Fredningsnævnet finder, at det det ansøgte med sit udseende og omfang vil være skæmmende for området og derfor i strid med fredningens formål om at bevare og forbedre områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter og om at sikre de kulturhistoriske interesser.

Der meddeles allerede på denne baggrund afslag på det ansøgte.

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt.

Klage skal ske via nævnets klageportal, som der linkes til på <https://kpo.naevneneshus.dk>, hvor der også er nærmere vejledning i klageproceduren, se <https://naevneneshus.dk>.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer. Der kan findes nærmere vejledning om betaling af klagegebyr på Nævneshus' hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Tilladelsen må ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, den er givet, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2.

Anni Højmark
formand

FREDNINGSNÆVNET FOR FYN

Svendborg Kommune

Christiansvej 41
5700 Svendborg
Tlf. 93 56 40 70

fyn@fredningsnaevn.dk
www.fredningsnaevn.dk
J.nr. FN-FYN-33-2023
Dato: 9. juni 2024

Afgørelse af 9. juni 2024

Ansøgning om dispensation til restaureringsprojekt af Tange Å.

Svendborg Kommune har ved mail af 11. oktober 2023 fremsendt en ansøgning om dispensation til restaureringsprojekt af Tange Å på matr.nr. 1o Hesselagergård Hgd., Hesselager.

Sagsfremstilling

Af den udaterede ansøgning, der indeholder foto- og kortmateriale, fremgår blandt andet følgende:

" ...

1 Ansøgning

Svendborg Kommune ønsker at foretage vandløbsrestaurering af Tange Å inden for det fredede område med henblik på forbedring af vandløbets kvalitet som habitat for dets plante- og dyreliv.

Svendborg Kommune søger derfor om dispensation fra fredningen til genslyngning af Tange Å, som er beliggende inden for fredningen Gl. Lundeborg.

Baggrunden er EU's Vandrammedirektiv og statens krav til kommunerne om at gennemføre vandløbsrestaurering jf. *Bekendtgørelse om miljømål for overfladevandsforekomster og grundvandsforekomster*.

...

1.2 Plejeplan for det fredede område ved Gl. Lundeborg, 2012-2017

Den gældende plejeplan for området er udgivet i december 2012.

Af plejeplanen fremgår det at, *"De lysåbne engarealer skal henligge som vedvarende græs, dvs. uden omlægning. Engene skal plejes, så de kan udvikle og bevare et for naturtypen og området karakteristisk plante- og dyreliv. Plejen skal bekæmpe invasive plantearter, bevare spredningsmulighederne i denne del af ådalen og forbedre sammenhængen og spredningsmulighederne i de lysåbne naturtyper for ådalen generelt."*

2 Baggrund for vandløbsrestaureringen

2.1 Vandområdeplanen

I forbindelse med et vandområdeplansprojekt (VP2) har Svendborg Kommune til opgave at facilitere en restaurering af Tange Å, så vandløbet kan opnå "God økologisk tilstand" jf. statens miljømålsætning. Vandløbets aktuelle tilstand er vurderet på 4 forskellige kvalitetselementer på en skala fra dårlig til høj, som hver især som minimum skal have en god økologisk tilstand for at vandløbet samlet set opfylder miljømålet. De 4 målbare kvalitetselementer er makrofytter (vandløbsplanter), bentiske invertebrater (smådyr), fytobenthos (bundlevende alger) og fisk. Den seneste tilstandsvurdering er angivet i *Tabel 1*.

Tabel 1: Vurdering af vandløbets økologiske tilstand for de enkelte kvalitetselementer og samlet (juni 2023).

Kvalitetselement	Økologisk tilstand
Makrofytter	Ringe
Bentiske invertebrater	Høj
Fytobenthos	God
Fisk	Moderat
Samlet	Ringe

Vurderingen "moderat økologisk tilstand" for fisk, er baseret på 3 undersøgelser på to stationer, hvoraf to af undersøgelserne resulterede i god eller høj økologisk tilstand og den sidste i ringe økologisk tilstand. Målestationen, som angiver en ringe økologisk tilstand for fisk, er placeret ved st. ca. 3.850 m, jf. Figur 1.

Vurderingen af vandløbsplanter gav et index-tal (i dansk vandløbsplante index, DVPI) på 0,3, hvilket er et udtryk for udbredelsen af og artsvariationen i vandløbsplanterne på undersøgelsesstrækningen. Kvalitetselementet er særligt følsom overfor vandløbets kemiske tilstand, grødeskæringspraksis og vandløbets morfologiske tilstand, hvoraf gode forhold indenfor sidstnævnte parameter fordres ved naturlig dynamik i et ureguleret vandløb. Særligt er flade skråningsanlæg og brede overgangszoner mellem vandløb og terræn vigtigt for udviklingen af en sund artsvariation for både vandløbsplanter og amfibiske arter.

2.2 Beskyttet natur

Hele engen, som omgiver Tange Å på den foreslåede projektstrækning, har tidligere været registreret som beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, jf. Figur 1.

Svendborg Kommune har besigtiget projektområdet den 13. juni 2023 for at vurdere den mulige påvirkning af arealer, der er beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3.

Svendborg Kommune vurderer på baggrund af besigtigelsen, at projektområdet ikke er omfattet af § 3-beskyttelsen. Projektet vil derfor ikke få indflydelse på naturbeskyttede arealer. Projektet vil ikke kræve en dispensation efter Naturbeskyttelsesloven.

Besigtigelsesnotat er vedhæftet som bilag 3.

Figur 1: Oversigt over projektstrækningen med angivelse af målestationen.

2.3 Vandløbets nuværende skikkelse

I "Plejeplan for det fredede område ved Gl. Lundeborg, 2012-2017" beskrives Tange Å således:

"Selve Tange å fremtræder over størstedelen af strækningen som et naturligt vandløb med stort fald, slynget forløb og varierede fysiske forhold. Åen er levested for en række smådyr, som er karakteristiske for uforurenede vandløb med høj fysisk kvalitet. På grund af den gode vandløbskvalitet er en delstrækning nedstrøms Hesselagergård udpeget som referencelokalitet i NOVANA (det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur.)"

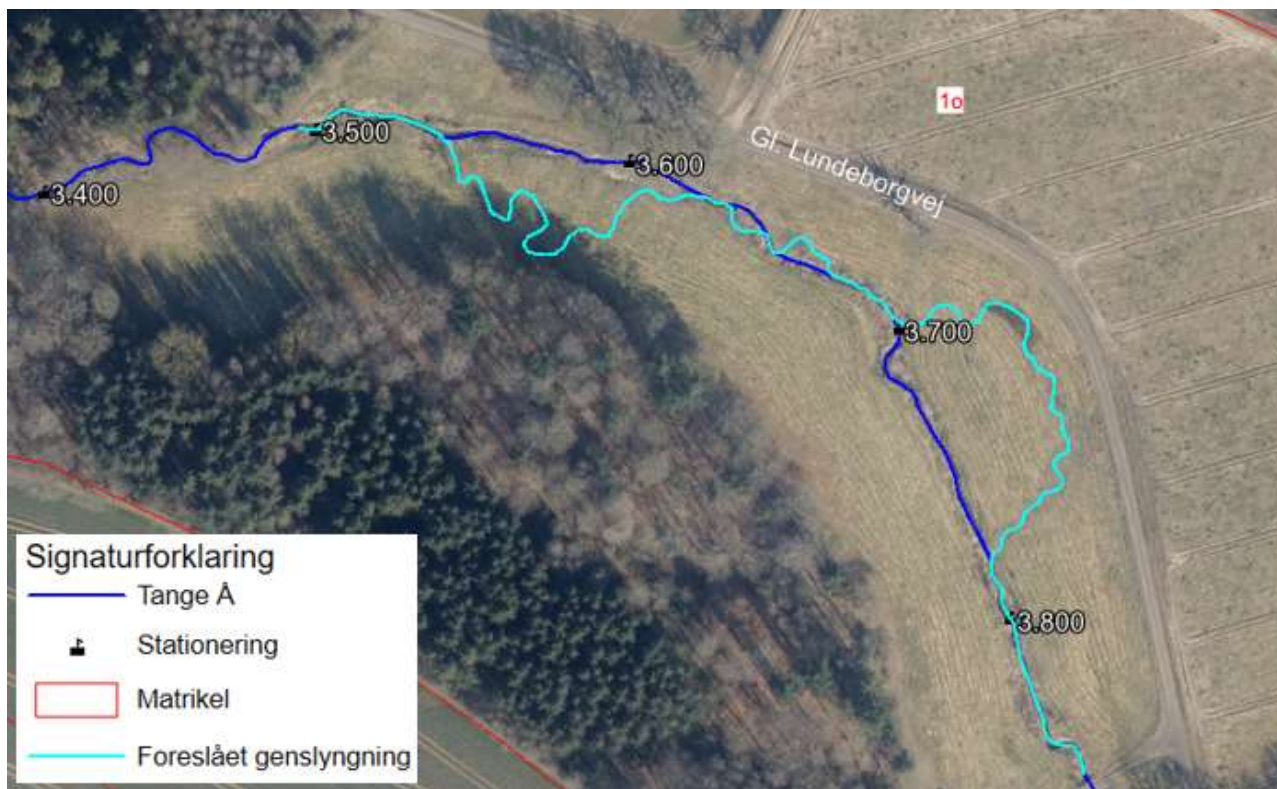
Ovenstående beskrivelse vurderes i fortsat i overensstemmelse med den eksisterende miljøtilstand i Tange Å, men på den relevante vandløbsstrækning fremstår vandløbet mere reguleret og fastlåst i eksisterende forløb med stejle (nærmest lodrette) brinker, jf. **Fejl! Henvisningskilde ikke fundet..** Vandløbets bundhældning på strækningen er desuden præget af to reguleringsstryg, jf. **Fejl! Henvisningskilde ikke fundet..**, som medfører længere strækninger med en unaturlig lille bundhældning og aflejring af sand.

...

3 Projektet

3.1 Projektbeskrivelse

Det foreslåede projekt har til hensigt at genskabe en mere naturlig vandløbsmorfologi ved genskabelse af et slynget forløb, som følger den naturlige hældning i terrænet på arealet omkring vandløbet. Den foreslåede genslyngning fremgår af Figur 2.

Figur 2: Oversigt over den foreslåede genslyngning af Tange Å.

Genslyngningen tager udgangspunkt i toppen af det første reguleringsstryg, hvorfra vandløbets bundkote skal følge terrænets hældning over en strækning på ca. 450 m. Dette medfører en hævnning af vandløbsbunden på op til ca. 37 cm på den genslyngede strækning, hvorefter forløbet føres til eksisterende bundniveau ved den eksisterende overkørsel i vandløbets st. ca. 3.850 m.

Det nye forløb vil blive etableret med henblik på skabelse af naturlig vandløbsdynamik med flade brinkanlæg på indersiden af svinge og stejle brinkanlæg på ydersiden. Der vil desuden ved udlægning af gydegrus blive dannet grundlag for en naturlig dannelse af stryg og høl på strækningen. Vandløbets bundbredde vil blive etableret i ca. 1,5 m bredde som under nuværende forhold, men bundbredden forventes over tid at variere i et betydeligt større omfang end nuværende.

...”

Det fremgår af ansøgningen, at kommunen har været i dialog med Miljøstyrelsen med baggrund i at der befinder sig NOVANA-referencestationer i opstrøms i et tilløb og nedstrøms i. Miljøstyrelsen har oplyst, at der ikke er indvendinger mod projektet, men at styrelsen gerne vil orienteres om tidspunktet for projektets udførelse.

Videre fremgår det, at lodsejeren har givet accept til det ansøgte under forudsætning af, at afvandingsforholdene ikke ændres i de omkringliggende markarealer, og at adgangsforholdene til beboere på Gl. Lundebergvej ikke påvirkes.

Vedhæftet fremsendelsesmailen er endvidere ud over Svendborg Kommunes indstilling et besigtigelsesnotat af 13. juni 2023, mailkorrespondance mellem Svendborg Kommune og lodsejeren, mailkorrespondance

mellem Svendborg Kommune og Miljøstyrelsen, Teknisk forundersøgelse af 30. juni 2021 samt plejeplan af december 2012 for det fredede område ved Gl. Lundeborg for 2012-2017.

Den tekniske forundersøgelse udarbejdet af Bangsgaard & Paludan A/S Rådgivende biologer indeholder en mere detaljeret redegørelse for åens nuværende tilstand og for hvorledes det ansøgte kan opnå sit formål.

Af forundersøgelsen fremgår blandt andet følgende vedrørende de tekniske anlæg i området omkring det ansøgte projekt:

” ...

Ved projektet skal dræntilløb til vandløbet fortsat være funktionelle efter projekternes realisering. Der må således ikke udlægges groft materiale, som spærrer for nuværende drænudløb. Ved projektet er der taget hensyn til indmålte og observerede dræn i felten.

Hvis der ved en realisering fremkommer dræn, som der ved projekteringen ikke er taget højde for, må disse ligeledes ikke påvirkes negativt. Der foretages i så fald in-situ tilpasninger af projekttiltagene.

...”

Der fremgår følgende vedrørende Natura 2000 og Bilag IV arter:

” ...

Natura 2000

Indeværende projektområde er ikke beliggende i et Natura 2000-område og afvander ikke direkte til et Natura 2000-område. Nærmeste Natura 2000- område er nr. 116 – Centrale Storebælt og Vressen. Projektet vurderes ikke at påvirke habitatområdet.

Bilag IV-arter

Det vurderes, at de foreslåede projekttiltag ikke påvirker det naturlige udbredelsesområde for de registrerede flagermusarter, da der ikke fjernes vandforekomster, hvor arterne vil kunne søge føde. Samme argumentation er gældende for de registrerede padder i området.

Ved projektet foretages der ikke umiddelbart rydninger, hvormed der ikke fjernes rasteområder for flagermus eller hasselmus. Ved et anlægsarbejde kan det på nuværende grundlag ikke afvises, at der kan opstå behov for mindre beskæringer. Dette vurderes dog ikke at påvirke hverken flagermus eller hasselmus, da beskæringsarbejdet er minimalt.

Der forventes ingen påvirkning af de registrerede padder i området, da der ikke fjernes vandforekomster.

Udbredelsen af markfirben vil normalt ikke forekomme i umiddelbar tilknytning til vandløb, medmindre der er egnede diger eller lignende, hvor de kan holde til. Det vurderes ikke, at der forekommer markfirben i tilknytning til projektområdet og de vurderes ikke at være berørt af realisering af projektet.

...”

Af undersøgelsens konklusion frem går blandt andet følgende:

”8 Konklusion

Vandløbsrestaureringsprojektet i Tange Å, vandområde o10358, forbedrer både passageforhold samt de fysiske forhold ved udlægning af skjulesten, etablering af strømkoncentratorer, etablering af træer samt udskiftning af vandløbsbunden.

Projekttiltagene vurderes at forbedre den fysiske variation i vandløbet til gavn for alle tre kvalitetsparametre (smådyr, fisk og vandplanter), samt forbedre vandløbets potentiale som et gyde- og opvækstområde for ørreder.

Den nuværende økologisk tilstand i vandområdet er vurderet til ringe. Projekttiltagene vurderes afgørende for at forbedre miljøtilstanden i en større del af vandområdet, og derved opnå målopfyldelse fremadrettet.

...”

På kortet fra Svendborg Kommunes indstilling er projektområdets placering i fredningen markeret med rødt og fredningen er vist med blå skraver.

Fredningen

Området ligger inden for fredningen Gl. Lundeborg, der blev fredet ved Naturklagenævnets afgørelse af 14. december 2010. Fredningen har følgende bestemmelser af betydning for sagen:

” ...

§ 1. Fredningens formål.

Fredningens formål er:

- at bevare og forbedre levedygtighederne for plante- og dyreliv,
- at bevare og forbedre områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter,
- at sikre og formidle kulturhistoriske og geologiske interesser,
- at sikre og forbedre offentlighedens adgang,
- at sikre og udvikle områdets rekreative kvaliteter, og

- at skabe grundlag for naturpleje.

§ 2. Mål for delområder

Tange Ådal skal henligge som vedvarende græs uden sprøjtning, kunstgødning og kalkning.

De øvrige med signatur markerede enge og marker skal henligge som vedvarende græs uden sprøjtning, jf. kortbilag 1.

Tange Å skal sikres fri dynamik ved udløbet til kysten nord for Lundeborg.

...

§ 3. Tilstandsændringer, byggeri tekniske anlæg, oplag m.v.

Der må ikke foretages terrænændringer, opføres bebyggelse eller etableres anlæg.

...

Deponering, jordopfyldning og lignende må ikke finde sted.

....

Fredningen er ikke til hinder for, at plejemyndigheden foretager vandløbsrestaurering i Tange Å, inden der foreligger en samlet plejeplan for området.

...

§ 5. Naturpleje

Svendborg Kommune er plejemyndighed. Plejemyndigheden udarbejder en samlet plejeplan for området.

Uanset bestemmelserne i § 3 kan plejemyndigheden i henhold til plejeplanen foretaget tilstandsændringer og andre foranstaltninger, der skønnes egnet til at forbedre forholdene for hjemmehørende dyre- og plantearter eller findes hensigtsmæssige for at opretholde eller forbedre de landskabelige og kulturhistoriske værdier, herunder regulere afgræsningen ved at bestemme dyrearter/dyreracer og antallet af dyr samt fastsætte tidspunkter for disse foranstaltninger.

...

§ 9. Dispensation.

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningen, når det ansøgte ikke vil strid mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

..."

Høring

Af indstilling af 11. oktober 2023 fra Svendborg Kommune som tilsynsmyndighed fremgår blandt andet følgende:

" ...

Andre forhold

§ 3 beskyttet natur

Projektområdet ligger udenfor beskyttet natur, men grænser op til § 3 beskyttet eng umiddelbart syd for.

...

Vedrørende Natura 2000-område

Projektområdet ligger ca. 1,5 km uden for nærmeste Natura 2000-område nr. 116 Centrale Storebælt og Vresen (H100, F73), og det ansøgte vurderes ikke at have negativ påvirkning på området.

Vedrørende beskyttede dyre- og plantearter jf. bilag 3 og 5 i naturbeskyttelsesloven

Svendborg Kommune har ikke konkret kendskab til forekomst af bilag IVarter fra bilag 3 indenfor projektområdet på matr.nr. 1o Hesselagergård Hgd., Hesselager ved Gl. Lundeborg. Ifølge bilag IV-håndbogen (<https://www.dmu.dk/Pub/FR635.pdf>) forekommer de på kortet nævnte bilag IV-arter (sydflagermus, dværgflagermus, brunflagermus, vandflagermus, hasselmus, markfirben, klokkefrø, stor vandsalamander, spidssnuet frø og strandtudse) indenfor det 10 x 10 km kvadrater grid, som projektområdet ligger indenfor.

Ifølge ansøgers forundersøgelse og indledende konsekvensvurdering fra Bangsgaard og Paludan ApS fremgår det: 'Det vurderes, at de foreslåede projekttiltag ikke påvirker det naturlige udbredelsesområde for de registrerede flagermusarter, da der ikke fjernes vandforekomster, hvor arterne vil kunne søge føde. Samme argumentation er gældende for de registrerede padder i området. Ved projektet foretages der ikke umiddelbart rydninger, hvormed der ikke fjernes rasteområder for flagermus eller hasselmus. Ved et anlægsarbejde kan det på nuværende grundlag ikke afvises, at der kan opstå behov for mindre beskæringer. Dette vurderes dog ikke at påvirke hverken flagermus eller hasselmus, da beskæringsarbejdet er minimalt. Der forventes ingen påvirkning af de registrerede padder i området, da der ikke fjernes vandforekomster. Udbredelsen af markfirben vil normalt ikke forekomme i umiddelbar tilknytning til vandløb, medmindre der er egnede diger eller lignende, hvor de kan holde til. Det vurderes ikke, at der forekommer markfirben i tilknytning til projektområdet og de vurderes ikke at være berørt af realisering af projektet.' – se uddybende i vedlagte bilag 6.

Svendborg Kommune er ikke bekendt med forekomst af plantearter, der fremgår af samme lovs bilag 5, indenfor projektområdet.

Det er Svendborg Kommunes samlede vurdering, at det ansøgte projekt ikke vil beskadige eller ødelægge bilag IV-arters yngle- eller rasteområder.

Kommunens begrundelse for indstilling

Svendborg Kommune har i 2012 udarbejdet Plejeplan for det fredede område ved Gl. Lundeborg for perioden 2012-2017 – se vedlagt bilag 2. Denne plejeplan er for øjeblikket under revision, men et af formålene med plejeplanen (afsnit 1.2 Tange ådal, midterste del) er, at de lysåbne engarealer skal henligge som vedvarende græs, dvs. uden omlægning. Engene skal plejes, så de kan udvikle og bevare et for naturtypen og området karakteristisk plante- og dyreliv. Plejen skal bekæmpe invasive plantearter, bevare spredningsmulighederne i denne del af ådalen og forbedre sammenhængen og spredningsmulighederne i de lysåbne naturtyper for ådalen generelt.

Det er kommunens vurdering, at det ansøgte projekt er i tråd med kommunens udarbejdede plejeplan som har til hensigt at understøtte fredningens formål, nemlig dels at bevare og forbedre levedulighederne for plante- og dyreliv og dels at bevare og forbedre områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter samt skabe grundlag for naturpleje. Selve vandløbsrestaureringen af Tange Å er dog ikke indskrevet i plejeplanen

– kun at Tange Å skal sikres fri dynamik ved udløbet til kysten nord for Lundeborg, hvorfor det er kommunens vurdering, at dette projekt kræver en dispensation.

Det er også kommunens vurdering, at det ansøgte ligger indenfor fredningens formål § 1, og at selv om fredningens § 3 ikke tillader terrænændringer, så vil det beskrevne vandløbsrestaureringsprojekt, hvor der bliver både afgravet og hæves bundkote samt lagt grus/sten ud, være med til at genskabe et naturligt vandløbstraché igennem ådalen med forbedrede levedmuligheder for både vandløbsfauna- og flora, hvilket også vil være i tråd med vandområdeplansprojekt fra Vandplan 2 (VP2) i Tange Å.

Da området omkring Lundeborg har stor national arkæologisk interesse, er det Svendborg Kommunes vurdering, at Svendborg Museum, Arkæologisk afdeling, skal inddrages i forbindelse med gravearbejdet, hvilket vil understøtte fredningens § 6.

Samlet set vurderer Svendborg Kommune, at projektet ikke strider imod fredningens omfang. Vi vil derfor gerne indstille til Fredningsnævnet for Fyn om at give dispensation til det ansøgte.

...”

Danmarks Naturfredningsforening har i mail af 3. februar 2024 udtalt følgende:

” ...

DN Svendborg finder at restaurering af Tange Å inden for fredningen kun vil bidrage positivt til kvaliteten af naturen i området.

...”

Dansk Ornitologisk Forening har i mail af 2. februar 2024 udtalt følgende:

”I Dansk Ornitologisk Forening har vi kun positive ting at sige om genslyngningen af Tange Å. Ethvert naturgenopretningsprojekt vil have vores opbakning. Også selvom det ikke lige vedrører fuglelivet, så vil afledte konsekvenser for landskab og dyreliv være værdifulde.

...”

Friluftsrådet og Svendborg Museum har valgt ikke at udtale sig.

Denne afgørelse er truffet påskriftligt grundlag.

Fredningsnævnets begrundelse og afgørelse

To medlemmer af fredningsnævnet, Anni Højmark og Erik Vinther finder, at det ansøgte projekt, der har til formål at forbedre Tange Ås kvalitet som habitat for dets plante- og dyreliv, understøtter fredningens formål om at bevare og forbedre levedmulighederne for områdets plante og dyreliv og dets landskabelige og naturmæssige kvaliteter samt om at skabe grundlag for naturpleje. Disse medlemmer finder videre, at projektet ikke strider mod de øvrige formål i fredningen.

På denne baggrund og under hensyn til, hvorledes projektet udføres herunder terrænreguleringen i åen, som må anses for en forudsætning for projektets gennemførelse, stemmer disse medlemmer for, at der skal meddeles dispensation som ansøgt.

Under hensyn oplysningerne i sagen, herunder det af Svendborg Kommune oplyste, vurderer disse medlemmer, at naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 og 3 ikke er til hinder for den meddelte dispensation, ligesom disse medlemmer vurderer, at det ansøgte ikke skader integriteten af det nærmeste Natura-2000 område nr. 116 Centrale Storebælt og Vresen (Habitatområdenr. 100 og Fuglebeskyttelsesområdenr. 73).

Et medlem af fredningsnævnet, Ole Jørgensen, udtaler, at han ikke ønsker at blive stillet til ansvar for hverken forringet vandaflledning eller mangelfuld vandløbsvedligehold. Dette medlem stemmer derfor for, at der ikke meddeles dispensation til det ansøgte.

Der træffes afgørelse efter stemmeflertallet.

Der meddeles dispensation som ansøgt.

Dispensationen er givet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt.

Klage skal ske via nævnets klageportal, som der linkes til på <https://kpo.naevneneshus.dk>, hvor der også er nærmere vejledning i klageproceduren, se <https://naevneneshus.dk>.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer. Der kan findes nærmere vejledning om betaling af klagegebyr på Nævneshus' hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Tilladelsen må ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, den er givet, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2.

Anni Højmark
formand